

2020

ТУРИЗМЪТ В ЦИФРИ

ОБЩИНСКО ПРЕДПРИЯТИЕ "ТУРИЗЪМ"

Издание 2021 г.

ДЕМОГРАФСКА И ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	5
ЗАЕТИ ЛИЦА ПРЕЗ 2020 Г.....	5
ТРАНСПОРТ.....	7
ВЪЗДУШЕН ТРАНСПОРТ.....	7
АВТОБУСЕН ТРАНСПОРТ.....	13
ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ТРАНСПОРТ.....	13
ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ.....	14
НАСТАНЯВАНЕ.....	17
СТРУКТУРА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ ПО ВИД.....	17
КАТЕГОРИЙНА СТРУКТУРА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ.....	19
ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ТЪРСЕНЕТО.....	22
ПРЕНОЩУВАЛИ ЛИЦА.....	22
РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ.....	26
ЗАЕТОСТ НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА.....	31
ПОЗИЦИЯ НА СОФИЯ В ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ.....	33
ОСНОВНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПАЗАРИ.....	34
ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ХРАНЕНЕ И РАЗВЛЕЧЕНИЕ.....	39
МУЗЕИ.....	42
ЦЕНИ НА НЯКОИ СТОКИ И ТУРИСТИЧЕСКИ УСЛУГИ.....	45
ИЗПОЛЗВАНА ТЕРМИНОЛОГИЯ.....	47

ОП „Туризм“ представя на вниманието Ви поредното издание на статистическия справочник „София – Туризмът в цифри“. Изданието е предназначено за всички заинтересовани от информация за състоянието на туристическия сектор в столицата през 2020 г. – година, белязана от пандемията от Covid 19 и световна криза в туристическия отрасъл.

В своето начало 2020 г. изглежда като продължение на дългогодишните тенденции на ръст по основните показатели, като първите месеци – януари и февруари, бележат поредно увеличение в броя на гостите и реализираните нощувки. Пандемията прекъсва възхода в туристическото развитие на София и през следващите месеци на 2020 г. туристическата индустрия се сблъсква с непрекъснати ограничения в условията за пътуване, локални и национални рестрикции в страната и на външните туристически пазари, пълни или частични затваряния, поредица от забрани и ограничения за осъществяване на дейност както за основните сектори – хотелиерство и ресторантьорство, така и в транспортния сектор, в предлагането на допълнителни услуги и работата на културните институции.

Въпреки на моменти невъзможните условия, туристическият бизнес на София оцелява и дестинацията продължава да инвестира в запазване на работни места, развитие на настанителната база и качествени услуги. Откриват се нови 5-звездни хотели, разширява се мрежата на метрото и се подобрява градската среда, развиват се нови културно-исторически обекти и културни прояви.

С надеждата за по-добри условия за туристически пътувания, София посреща 2021 г. като сигурна европейска дестинация, нетърпелива да приеме отново своите гости.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКА БЕЛЕЖКА

Подобно на изданието за 2019 г. и настоящият справочник ползва паралелно статистическа информация от Националния статистически институт (НСИ) и от Единната система за туристическа информация (ЕСТИ).

2020 г. е първата пълна година във функционирането на ЕСТИ, което позволява оформянето на цялостната картина на предлагането и търсенето, но не и надеждна база за сравнение с 2019 г. Ето защо настоящото издание разчита на официалната статистика на НСИ по отношение показателите на дейността като пренощували лица и реализирани нощувки за 2020 г., за да е възможна тяхната съпоставка с предходната година, докато данните ЕСТИ са използвани за повече детайли по отношение на туристическите пазари.

ДЕМОГРАФСКА И ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Към 31.12.2020 г. постоянно регистрираните жители на София са 1 360 185 души.

Столична община е разделена на 24 административни района. Сред тях с най-голямо население се отличават районите „Люлин“ и „Младост“, в които е съсредоточено съответно 9,3% и 8,7% от населението. Районът с най-малко население е Банкя.

12	Лозенец	63,471	4.67
13	Надежда	77,802	5.72
14	Средец	102,263	7.52
15	Подуене	83,427	6.13
16	Студентска	37,502	2.76
17	Банкя	12,263	0.90
18	Изгрев	37,999	2.79
19	Кремиковци	24,394	1.79
20	Връбница	52,656	3.87
21	Витоша	74,017	5.44
22	Панчарево	27,101	1.99
23	Слатина	74,047	5.44
24	Възраждане	50,938	3.74

Общо	1,360,185	100.00
-------------	------------------	---------------

Източник: *grao.bg*

	Район в София	Жители (бр.)	Дял (%)
1	Люлин	126,433	9.30
2	Сердика	50,617	3.72
3	Красно село	91,819	6.75
4	Триадица	82,433	6.06
5	Младост	118,536	8.71
6	Нови Искър	27,339	2.01
7	Оборище	38,148	2.80
8	Овча купел	60,308	4.43
9	Илинден	35,618	2.62
10	Искър	71,516	5.26
11	Красна поляна	64,645	4.75

ЗАЕТИ ЛИЦА ПРЕЗ 2020 Г.

Информация по отношение заетите лица в туристическите обекти в София, извън осигуряваната от НСИ¹, се набира от СО в процеса на категоризация, т.е. тя е ограничена само до обектите, които по Закона за туризма се категоризират от Кмета на СО и се отнася към момента на категоризация/прекатегоризация на съответния обект. Обхванати са следните видове и категории обекти:

1. Местата за настаняване и прилежащите към тях заведения
 - а) хотели - категория "една звезда" и "две звезди",
 - б) мотели - всички категории;
 - в) семейни хотели - всички категории
 - г) хостели - всички категории,
 - д) пансиони - всички категории,
 - е) почивни станции - всички категории
 - ж) стаи за гости - всички категории,
 - з) апартаменти за гости - всички категории;
 - и) къщи за гости - всички категории
 - к) бунгала - всички категории,
 - л) къмпинги - всички категории,
2. Самостоятелните заведения за хранене и развлечения - категория "една звезда", "две звезди" и "три звезди"

ОП "Туризм" не разполага с информация за заетите лица в туристически обекти, категоризирани от министъра на туризма, в т.ч.:

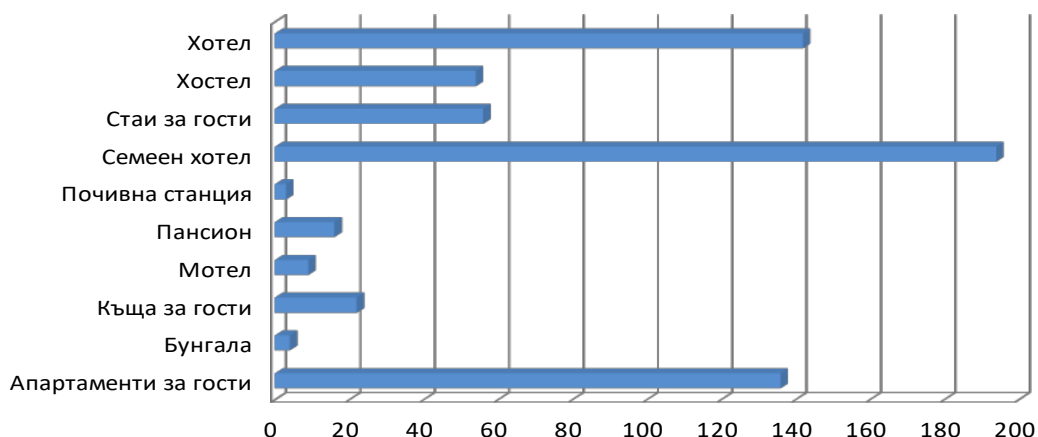
1. Местата за настаняване и прилежащите към тях заведения за хранене и развлечения
 - а) хотели - категория "три звезди", "четири звезди" и "пет звезди",
 - б) апартаментни туристически комплекси - всички категории;
 - в) вилни селища - всички категории;
 - г) туристически селища - всички категории;
 - д) вили - всички категории,
2. Самостоятелните заведения за хранене и развлечения - категория "четири звезди" и "пет звезди";

По данни на ОП "Туризм" в категоризираните от кмета МН (места за настаняване) и ЗХР(заведения за хранене и развлечения) през 2020 г. са били заети общо 15 451 души. 15 813 души. В сравнение с 2019 г. е налице минимално намаление с с 2,3 %.

Сред местата за настаняване най-голям брой са заетите в семейните хотели (194 души), хотели (142 души) и апартаментите за гости (136 души).

¹ Към момента на подготовка на годишника официални данни на НСИ за 2020 г. не са публикувани.

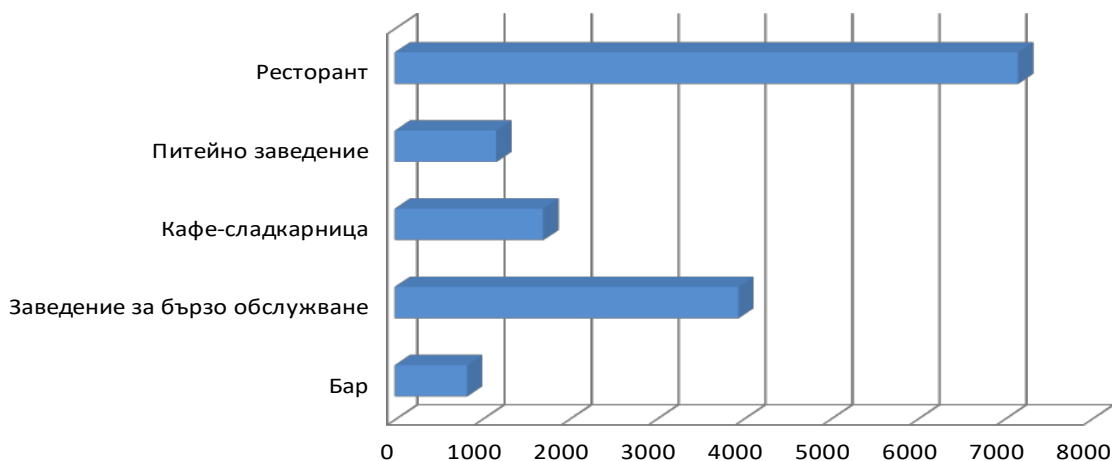
Брой заети лица в категоризираните от кмета МН на територията на СО, 2020



Източник: ОП "Туризм"

Най-голяма част от работещите в ЗХР са били ангажирани в ресторанти (7 162 души). През годината, като отражение на рестрикциите за работа, намаляват заетите в ресторантите, баровете и питейните заведения, докато с почти 10 % нараства персоналът в заведения за бързо обслужване и достига 3 947 души.

Заети лица в категоризираните от кмета ЗХР на територията на СО, 2020 г.



Източник: ОП "Туризм"

ТРАНСПОРТ

ВЪЗДУШЕН ТРАНСПОРТ

Пандемията прекъсва възходящата тенденция на пътничеството от последните години за Летище София. През 2020 г. общият брой на пристигналите пътници по международни и вътрешни редовни и чартърни полети спада с почти 60 % и възлиза на 1 407 947 пътници.

Пристигнали пътници на Летище София, 2018-2020

	2018	2019	2020	Изм. (%) '20/'19
Международни редовни полети	3200185	326647	1307380	-59.98
Международни чартърни полети	83416	108272	36660	-66.14
Вътрешни редовни и чартърни полети	151230	141046	63907	-54.69
Общ брой пътници	3434831	351578	1407947	-59.95

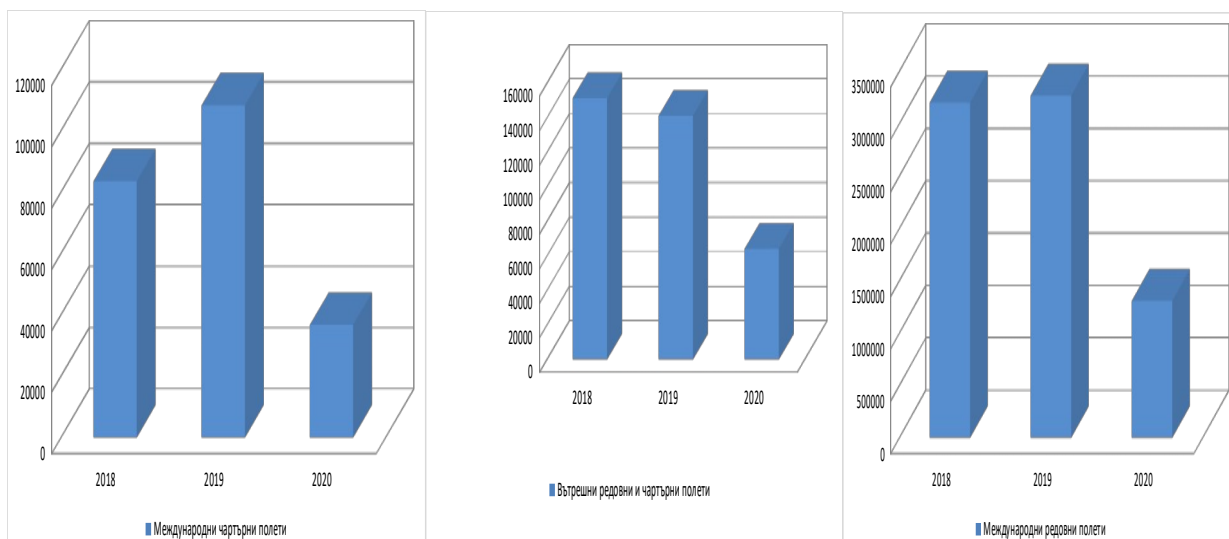
Източник: Летище София

Структурата на пристиганията се запазва непроменена - 93 % от всички пристигания се осъществяват с международни редовни полети, докато пътниците, пристигнали с международни чартърни полети и с вътрешни редовни и чартърни полети, имат значително по-малък дял, съответно 3 % и 4 %.



Източник: Летище София

За всички сегменти пътници е обща тенденцията на значителен спад, но все пак се наблюдават известни различия в степента ѝ. Най-сериозен е спадът при пътниците с международни чартърни полети (66 %) и с международни редовни полети (60 %), което има своето обяснение със затрудненията на международния трафик и организирания туризъм предвид противоепидемичните рестрикции, въведени от отделните държави. При вътрешните полети се отчита относително по-малък спад спрямо 2019 г. – близо 55 %.



Източник: Летище София

Данните на месечна база подкрепят извода за влиянието на пандемията. Годината стартира с положителни резултати и ръст на пътничекото по международните редовни и чартърни линии, като тенденцията се променя след месец март с разгара на заразата и въвеждането на ограничения за придвижване.

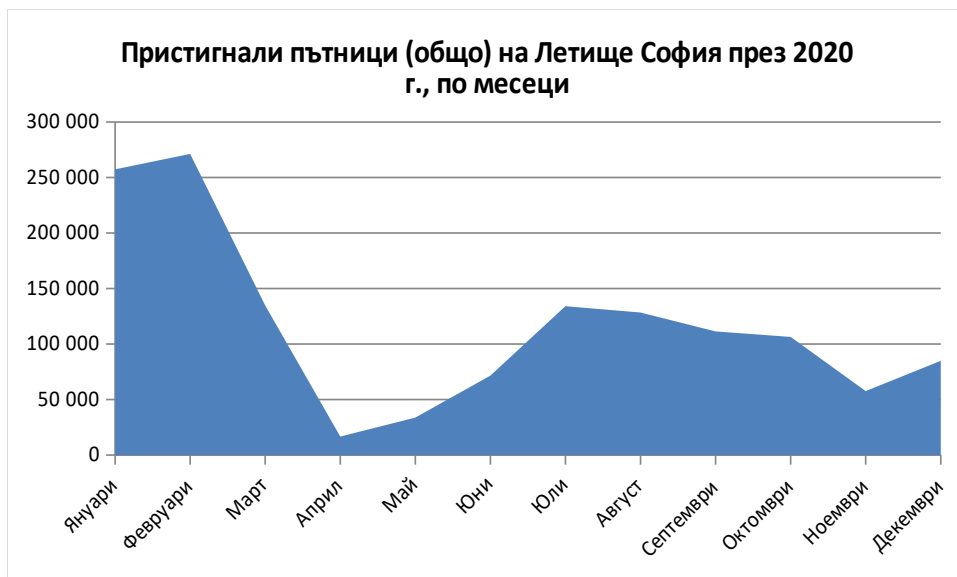
Пристигания на Летище София по сегменти и месеци, 2020/2019 г.

	2019				2020		Изменение 2020/2019 (%)		
	Международни редовни полети	Международни чартърни полети	Вътрешни редовни и чартърни полети	Международни редовни полети	Международни чартърни полети	Вътрешни редовни и чартърни полети	Международни редовни полети	Международни чартърни полети	Вътрешни редовни и чартърни полети
Януари	220,987	12,393	9,515	236,501	12,041	8,796	7.02	-2.84	-7.56
Февруари	229,430	9,815	8,557	252,499	10,526	8,199	10.05	7.24	-4.18
Март	257,364	8,476	10,007	126,800	3,701	4,263	-50.73	-56.34	-57.40
Април	282,114	7,557	10,160	15,305	726	597	-94.57	-90.39	-94.12
Май	297,921	11,086	11,022	30,861	1,567	1,291	-89.64	-85.87	-88.29
Юни	298,178	10,099	12,488	67,045	749	3,788	-77.52	-92.58	-69.67
Юли	331,410	6,707	16,669	125,937	910	7,215	-62.00	-86.43	-56.72
Август	292,410	6,369	18,916	117,330	577	10,437	-59.87	-90.94	-44.82
Септември	262,259	13,721	15,128	101,400	2,304	7,665	-61.34	-83.21	-49.33
Октомври	267,355	12,302	10,381	98,374	2,502	5,520	-63.20	-79.66	-46.83

Ноември	241,202	4,228	9,187	53,764	655	3,165	-77.71	-84.51	-65.55
Декември	285,841	5,519	9,016	81,564	402	2,935	-71.47	-92.72	-67.45
Общ брой пътници	326647	108272	141046	1307380	36660	63871	-59.98	-66.14	-54.72
	1								

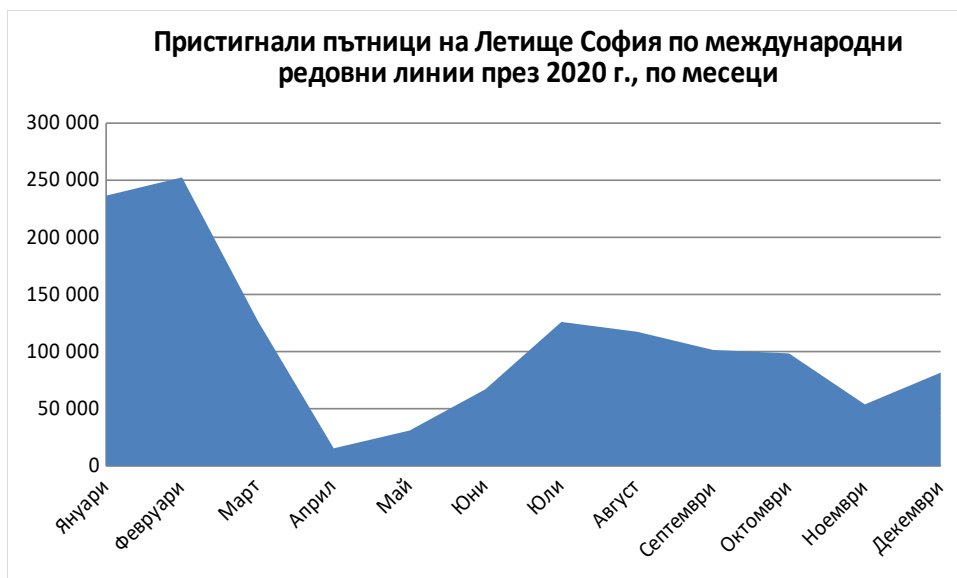
Източник: Летище София

Необичайната обстановка предопределя необичаен пик през месец февруари в общия брой на пристиганията по месеци през 2020 г., когато са пристигнали 271 224 пътници. Ясно се очертават спадовете през април и ноември, съвпадащи с вълните на пандемията, като особено критично е състоянието през април, когато по международните сегменти спадът достига 95 % спрямо 2019 г., а общият брой на пътниците е едва 16 628. Като цяло за периода на пандемията (април-декември) известно нарастване се отчита през летните месеци, като най-висок е броят пристигащи през юли – 134 062 души, но броят им е с 56 % до 86 % (за различните сегменти) по-малко в сравнение с 2019 г. и по-малко от половината в сравнение с пътниците през последния предпандемичен месец (февруари).



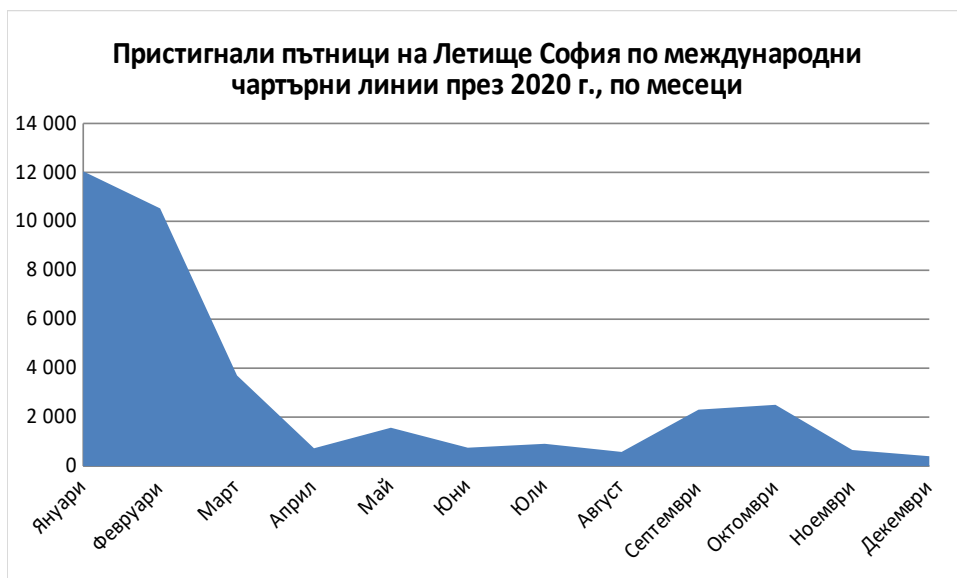
Източник: Летище София

Пристиганията по международни редовни линии по месеци имат сходна сруктура с пристиганията общо по месеци, което е обяснимо предвид доминиращия дял на пристиганията по редовни линии в общия брой.



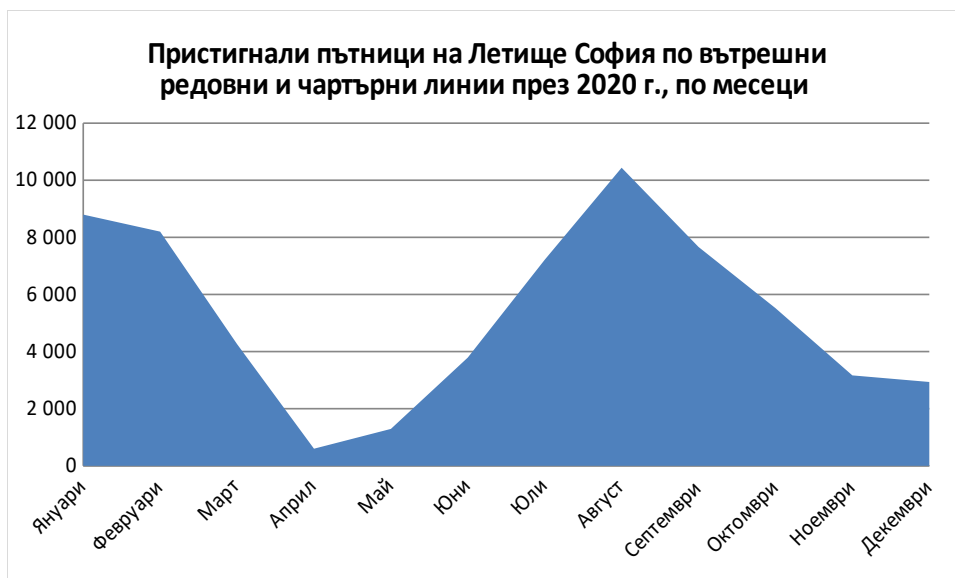
Източник: Летище София

Пристиганията на пътници по международни чартърни линии се развиват със значителни диспропорции. След месец февруари, когато се регистрира ръст от 7,2 % спрямо 2019 г., пристиганията спадат рязко за останалия период от годината. На практика, дори и през летните месеци, пристиганията по международни чартърни линии не успяват да се възстановят и за месеците април-декември те са между 80 % и 93 % по-малко в сравнение със съответните месеци на 2019 г. Най-малко са пристигналите пътници през декември – едва 402 души.



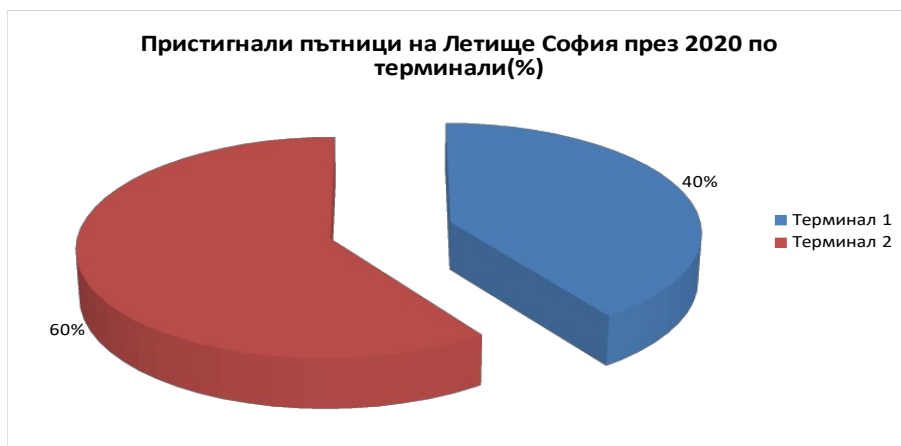
Източник: Летище София

При пристиганията по вътрешни редовни и чартърни линии се отчитат аналогични на другите сегменти спадове през април-май и ноември-декември. За сметка на това през юли и август се постига пик на пристиганията, което съответства на обичайното месечно разпределение. През август е регистриран най-високия брой пристигащи пътници – 10 437 души, като тогава се отбелязва и най-малкия спад за пандемичните месеци спрямо предходната година (45 %).



Източник: Летище София

Терминал 2 на Летище София продължава да приема по-голямата част от пътническия поток и през 2020 г., като са обслужени 843 583 пристигащи пътници. В сравнение с 2019 г. намалението е с 63,1%. На Терминал 1 са обслужени 568 589 пристигащи пътници, което е с 46 % по-малко спрямо предходната година. По-малкият спад при Терминал 1 предопределя леко изменение на структурата на пристиганията по терминали, като Терминал 1 увеличава леко своя дял до 40 % от общия брой на пристиганията на Летище София.



Източник: Летище София

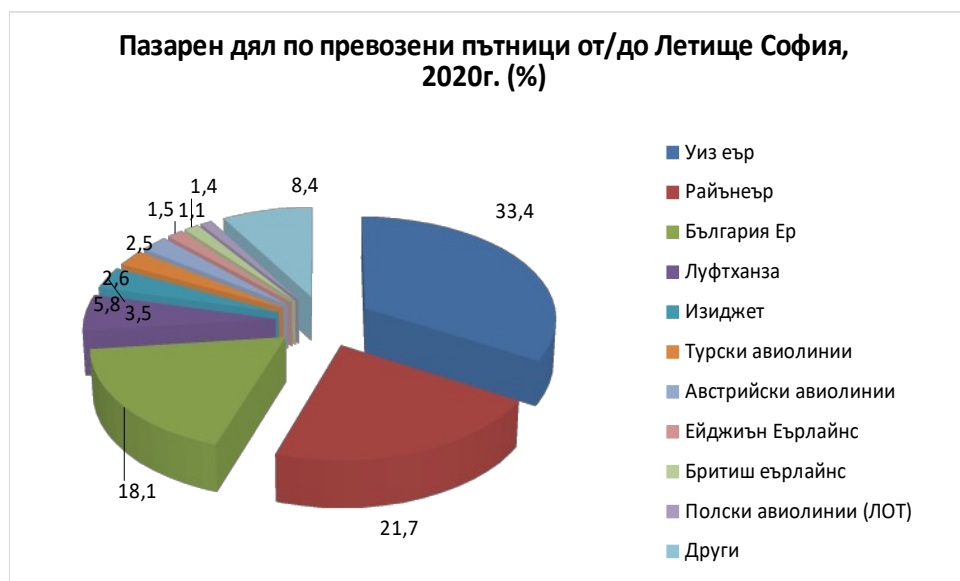
През 2020 г. са осъществявани редовни и чартърни полети от и до 112 дестинации, с 12 по-малко в сравнение с 2019 г. Лондон и Франкфурт остават дестинациите, от които се регистрира най-голям брой пристигащи, но като цяло в Топ 10 на дестинациите с най-голям брой пристигнали пътници се забелязват значителни изменения. От него отпадат Атина, Рим и Милано, за сметка на Париж, Айндховен и Амстердам, а Варна се превръща в 4-тата по значение дестинация, която изпраща пътници към Летище София (номер 7 през 2019 г.).

ТОП 10 дестинации по пристигнали пътници , 2020 г.	
Дестинация	Пътници

1.	Лондон	255 553
2.	Франкфурт	71 757
3.	Мюнхен	65 000
4.	Варна	59 158
5.	Париж	50 882
6.	Виена	50 423
7.	Айндховен	45 240
8.	Брюксел	43 897
9.	Тел Авив	41 549
10.	Амстердам	41 250

Източник: Летище София

Сред авиокомпаниите, осъществяващи полети от/до Летище София, настъпват известни размествания и промени през 2020 г. Лидерите по броя на превозените пътници от/до Летище София - нискотарифните авиокомпани "Wizz Air" и "Ryanair" запазват водещите си позиции с дялове съответно 33,4 % и 21,7 %. Както и през 2019 г. националният авиопревозвач "България Ер" остава на трета позиция с дял от 18,1 % от превозените пътници от/до Летище София. Тези три авиокомпани заедно с Easy Jet, успяват да увеличат своите позиции, като най-значително е нарастването при "Wizz Air" (+4,3 пункта) и "България Ер" (+2,9 пункта). Сред основните авиокомпани за летището, които губят дял в сравнение с 2019 г., са Lufthansa и Austrian Airlines.



Източник: Летище София

АВТОБУСЕН ТРАНСПОРТ

Автобусният трафик от и до София по редовни линии минава основно през 5 автогари и автостанции - Централна автогара, автогара "Сердика", автостанция "Подуяне", автостанция "Юг" и автостанция "Запад"

Най-голямата автогара е Централна автогара София - транспортен комплекс със закрита площ от 7 173 кв. м и 50 сектора за пристигане/отпътуване на автобуси. Общо 86 превозвачи осъществяват връзката с дестинациите в страната и чужбина.

Другата голяма автогара в София, специализирана основно в международен превоз, е автогара "Сердика". Комплексът на Автогарата включва и Търговски комплекс с офиси на транспортни фирми, магазини и заведения, както и подземен и надземен паркинг с 1 000 парко места.

Автостанциите "Подуяне", "Юг" и "Запад" са специализирани основно за вътрешни линии.

ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ТРАНСПОРТ

София е достъпна с железопътен транспорт като има и предимството да разполага с най-голямата жп-гара в страната - Централна ЖП-гара, която приема основната част от жп-трафика, включително и по международните направления. През 2020 г. продължават да се поддържат международните направления до Солун, Белград, Букурещ, Халкали и Крайова, като влаковете по тях обаче са спирани за продължителни периоди във връзка с противоепидемичните ограничения.

Общият брой на пътниците, пристигнали от международни и вътрешни направления през 2020 г., възлиза на 1 880 000 пътници и намалява минимално с 21 % в сравнение с 2019 г. Намалението при пристигащите с международни влакове през 2020 г. е още по-значително и достига 78 % при пристигнали едва 3 741 пътници, с което се преустановява тенденцията за ръст на пристигащите от 2019 г.

Като цяло 2020 г. отчита най-ниските резултати като общ брой пристигнали пътници за последните 10 години.



Източник: БДЖ

ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ

С градски транспорт се осигурява обслужването на всички населени места на територията на Столична община. Предоставянето на обществен превоз на пътници се извършва от общински и частни оператори, като организацията, управлението и контролът на обществения транспорт са възложени на Център за градска мобилност ЕАД (ЦГМ).

На територията на Столична община функционира мрежа от автобусни, трамвайни и тролейбусни линии, както и метрополитен.

През 2020 г. в столицата с автобусен транспорт² са обслужвани до 73 градски и крайградски линии, като в пиковите часове по маршрутите са се движили 445 автобуса. Съгласно прилаганата методика от ЦГМ общият брой на превозени пътници възлиза на 130 364 000.

Автопаркът подлежи на непрекъснато обновление и средната възраст на превозните средства от него вече е свалена на 8,95 г. Едновременно с това се повишава и неговата екологичност - 273 от автобусите се движат изцяло на природен газ, а други 20 са електрически. Броят на автобусите с нисък под, улесняващ достъпа на хора с ограничена подвижност, е 487 автобуса – с 26 % повече в сравнение с 2019 г.

Допълнително са поддържани 14 трамвайни и 10 тролейбусни линии, както и 3 линии, обслужвани от електробуси. През 2020 г. по тях са превозени над 110 млн. пътници. Подвижният състав на трамвайния транспорт включва 279 трамвайни мотриси, като 91 от тях (32,6 %) са с нисък под. Средната възраст на мотрисите е 25,7 г. Паркът на тролейбусите се състои от 133 машини със средна възраст 14,5 г., като преобладаващата част от тях (73%) също са с нисък под.

През 2020 г. Цената на картите (билетите) за еднократно пътуване с градски транспорт остава непроменена и е 1,6 лв. В продажба са и талони от 10 билета на цена 12 лв., както и абонаментни карти с различна продължителност. Освен книжните карти се предлагат и карти на електронен носител.

Продължава разпространението и на "Карта София" - специален превозен документ, ориентиран към туристите в София. "Карта София" типичен city-pass е с валидност 3 дни и комбинира правото на неограничено пътуване с градски транспорт с възможността за посещение на музеи и забележителности и ползването на различни услуги на намалени цени. Цената на картата през 2020 г. се запазва 20 лв.



През 2020 г. софийското метро разполага с три метролинии с обща дължина 48 км и обслужвани от 40 метростанции. Средният брой на обслужваните пътници на час е 40 хил. души, а общият среднодневен брой на пътниците е 350 хил. души. През 2020 г. са превозени общо 57 млн. пътници, което е намаление с близо 40 % спрямо предходната година.

² По данни на "Столичен автотранспорт"ЕАД

Актуална схема на Софийското метро към края на 2020г.



Цената за еднократно пътуване с метрото е 1,6 лв., като могат да се ползват и различни типове абонаментни електронни карти на стойност между 4 и 600 лв.

През 2021 г. е планирано пускането в експлоатация и Етап 2 от на Линия 3 на метрото - участък "кв.Овча купел – кв.Горна баня" с дължина 4 км, обслужван от 4 метростанции. За периода до 2026 г. Линия 3 трябва да бъде удължена с още 9 км и да достигне зала „Арена Армеец“.

НАСТАНЯВАНЕ

СТРУКТУРА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ ПО ВИД

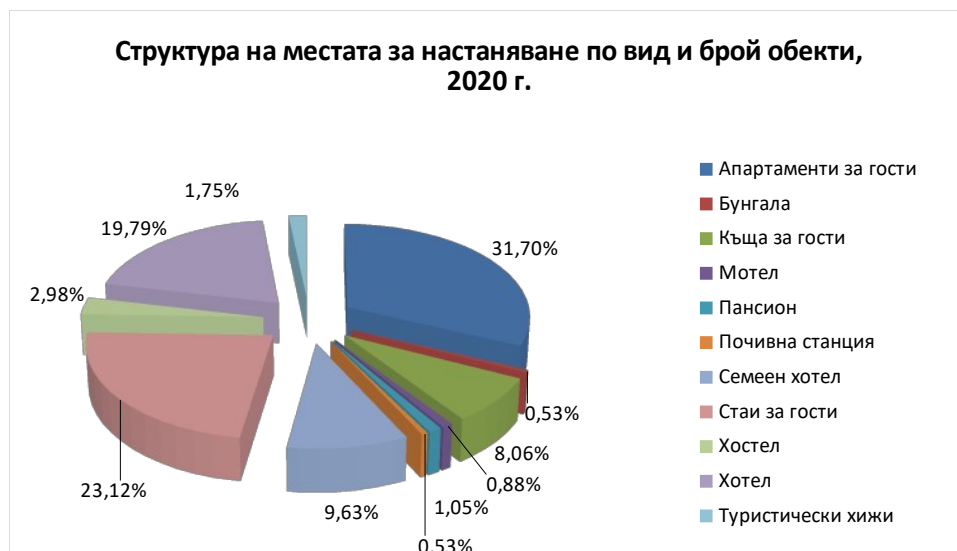
През 2020 г. общият брой на функциониращите места за настаняване в София намалява със 7 % спрямо предходната година и е 571 обекта. От тях 466 са категоризирани от кмета на СО, което е с почти 11 % по-малко от 2019 г. Едновременно с това броят на обектите, категоризирани от от Министъра на туризма³ се увеличават с 14 % и през 2020 г. са 105.

Вид категоризирани места за настаняване	Брой обекти		Изменение 20/19 (%)
	2019	2020	
Апартаменти за гости	202	181	-10.40
Бунгала	4	3	-25.00
Къща за гости	43	46	6.98
Мотел	3	5	66.67
Пансион	8	6	-25.00
Почивна станция	3	3	0.00
Семеен хотел	66	55	-16.67
Стаи за гости	156	132	-15.38
Хостел	20	17	-15.00
Хотел	102	113	10.78
Вили	2	0	-100.00
Туристически хижи	5	10	100.00
Общо	614	571	-7.00

Източник: ОП"Туризм"

Разгледани по вид, местата за настаняване показват значителни различия в развитието си през 2020 г. Докато преобладаващата част от видовете отбелязват намаление на броя обекти с между 10 % и 100 %, то хотелите и къщите за гости се увеличават съответно с 10,78 % и 6,98 %. Това води и до известни изменения в структурата на местата за настаняване по вид в сравнение с 2019 г. – апартаментите за гости и стаите за гости запазват своята водеща позиция с дял от всички обекти съответно 31,7 % и 23,1 %, но хотелите увеличават своя дял и осигуряват почти 1/5 от местата за настаняване в София.

³ Информацията в този раздел е на база данни от Общинския туристически регистър



Източник: ОП"Туризъм"

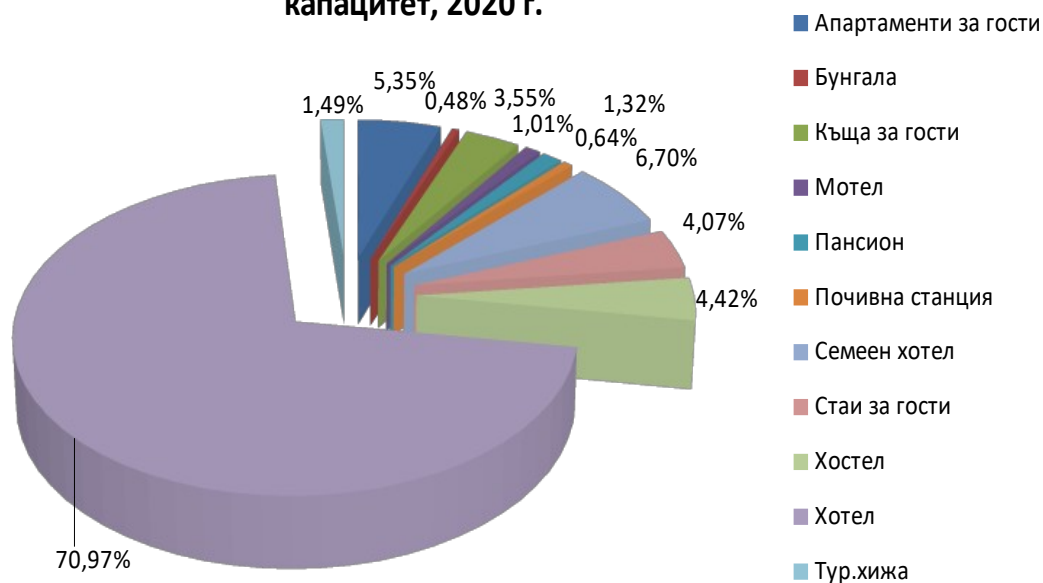
Въпреки намаляването на броя обекти, легловия капацитет на местата за настаняване се увеличава от 19 269 легла през 2019 г. на 21 257 легла през 2020 г. (+ 10.3 %). Увеличението се дължи преди всичко на леглата в хотели, които нарастват с 18,34 % до 15 087 легла.

Вид категоризирани места за настаняване	Брой обекти	Технически капацитет	
		стаи	легла
Апартаменти за гости	181	533	1137
Бунгала	3	42	101
Къща за гости	46	324	754
Мотел	5	95	214
Пансион	6	120	281
Почивна станция	3	63	136
Семеен хотел	55	757	1424
Стаи за гости	132	394	866
Хостел	17	380	940
Хотел	113	8372	15087
Туристическа хижа	10	75	317
Общо	571	11155	21257

Източник: ОП"Туризъм"

Въпреки че като брой места за настаняване хотелите притежават дял от 20 %, те осигуряват основната част от легловия капацитет на София с дял от почти 71 % от общия брой на леглата.

Структура на местата за настаняване по вид и технически капацитет, 2020 г.



Източник: ОП"Туризъм"

КАТЕГОРИЙНА СТРУКТУРА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ

През 2020 г. се наблюдават противоположни тенденции в развитието на местата за настаняване според тяхната категория. От една страна нараства броят на обектите във високия категориен пояс – обектите 4 и 5 звезди се увеличават с по около 8 %, с което продължават тенденцията си за увеличение от предходните години. Увеличение се наблюдава и при обектите с категория „3 еделвайс“ и „1 еделвайс“, чийто брой нараства съответно два и три пъти. От друга страна, при обектите с категория 1-3 звезди се отчита намаление, най-сериозно при местата за настаняване с категория „2 звезди“ – спад с почти 14 %.

Категория	Брой обекти			Изменени е
	2018	2019	2020	20/19 (%)
*****	11	13	14	7.69
****	37	38	41	7.89
***	143	148	129	-12.84
**	141	143	123	-13.99
*	289	267	254	-4.87
3 еделвайс	1	1	2	100.00
2 еделвайс	1	2	2	0.00
1 еделвайс	2	2	6	200.00
Общо	625	614	571	-7.00

Източник: ОП"Туризъм"

В категориенната структура като брой обекти продължават да преобладават обекти от ниския и средния категориен пояс - 1 - 3 звезди. Най-значителен остава дялът на обектите 1 звезда, които съставляват 44,5 % - съпоставим дял с този през 2019 г. (43,49 %). Леко свиване се наблюдава при обектите с

категория 2 и 3 звезди - 21,5 % и 22,6 %. Въпреки тенденциите за нарастване в броя на обектите във високите категорийни нива (4 и 5 звезди) през последните години, техният дял продължава да бъде малък - съответно 7,18 % и 2,45 %. С най-незначителен дял в структурата са обектите с категории 1-3 еделвайса, които въпреки увеличението на броя си съставляват едва 1.75 % от всички обекти.



Източник: ОП"Туризм"

Цялостното увеличение на броя на леглата през 2020 г. е съпроводено с интересни специфики според категорията на обектите. Като цяло увеличението на леглата засяга обектите от всички категории, с изключение тези с 1 и 2 звезди. Най-сериозно нараства абсолютният брой на леглата с категории 4 и 5 звезди – съответно със 761 и 687 легла, което кореспондира и с увеличения брой обекти. Въпреки намаляването на обектите, ръст се регистрира и при леглата с 3 звезди, които са 15,13 % повече или 4 284 легла. Най-сериозен е относителният ръст на леглата в обекти с категории 1 – 3 еделвайса, но при тях базовите абсолютни стойности са значително по-ниски.

Категория	2019		2020		Изменение в броя на стаите 20/19 (%)	Изменени е в броя на леглата 20/19 (%)
	Брой стаи	Брой легла	Брой стаи	Брой легла		
*****	1769	3127	2202	3814	24.48	21.97
****	3139	5779	3537	6540	12.68	13.17
***	2088	3721	2410	4284	15.42	15.13
**	1261	2512	1160	2306	-8.01	-8.20
*	1815	4001	1771	3996	-2.42	-0.12
3 еделвайса	10	20	33	80	230.00	300.00
2 еделвайса	32	60	24	100	-25.00	66.67
1 еделвайса	18	48	18	137	0.00	185.42
Общо	10132	19268	11155	21257	10.10	10.32

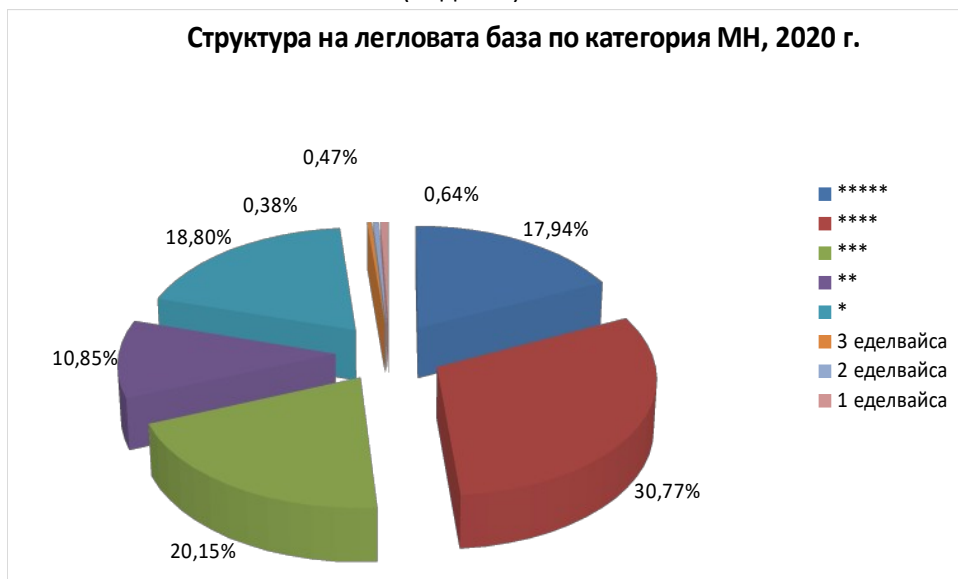
Източник: ОП"Туризм"

Най-голям дял от леглата в София са разкрити в обекти с категория 4 звезди – 30,77 %, като заедно с леглата в места за настаняване 5 звезди (17,94 %) увеличават своята тежест в структурата на легловата база по категория места за настаняване в столицата - почти половината (48,7 %) от леглата в София са

във високия категориен пояс. Имайки предвид и дела на леглата в тризвездни обекти (20,15%), то в категорийната структура доминира легловият капацитет от среден и висок клас – над 2/3 от всички легла.

Намалението на легловия капацитет при обектите с категория 1 звезда и 2 звезди рефлектира в намаляване на техните дялове в категорийната структура (съответно 10,85 % и 18,8 %) , с което сумарно губят над 4 пункта спрямо 2019 г.

Обектите с категории 1-3 еделвайса предлагат общо само 317 легла и делът им в структурата на легловата база е незначителен (под 2 %).



Източник: ОП "Туризъм"

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ТЪРСЕНЕТО

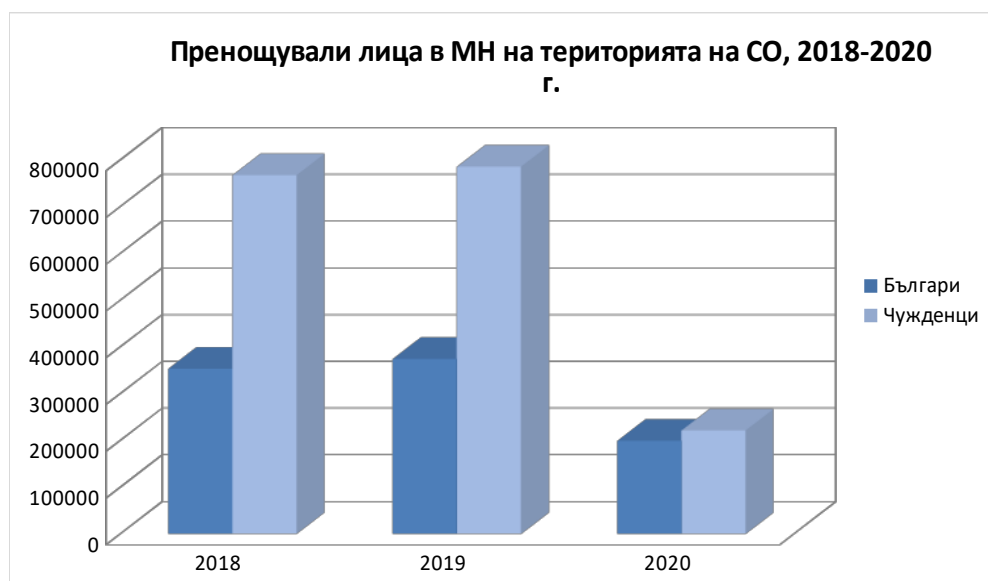
ПРЕНОЩУВАЛИ ЛИЦА

Пандемията през 2020 г. преустановява тенденцията от последните години на непрекъснато нарастване броя на пренощуващите лица в местата за настаняване на територията на Столична община. След рекордната 2019 г. се наблюдава огромен спад от 63,72 % и през 2020 г. местата за настаняване са посрещнали 420 849 гости според статистиката на НСИ⁴

Националност	2018		2019		2020		Изменение 20/19
	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял	
Българи	353579	31.55	374275	32.26	199226	47.34	-46.77
Чужденци	767103	68.45	785887	67.74	221623	52.66	-71.80
Общо:	1120682	100%	1160162	100	420849	100	-63.72

Източник: НСИ

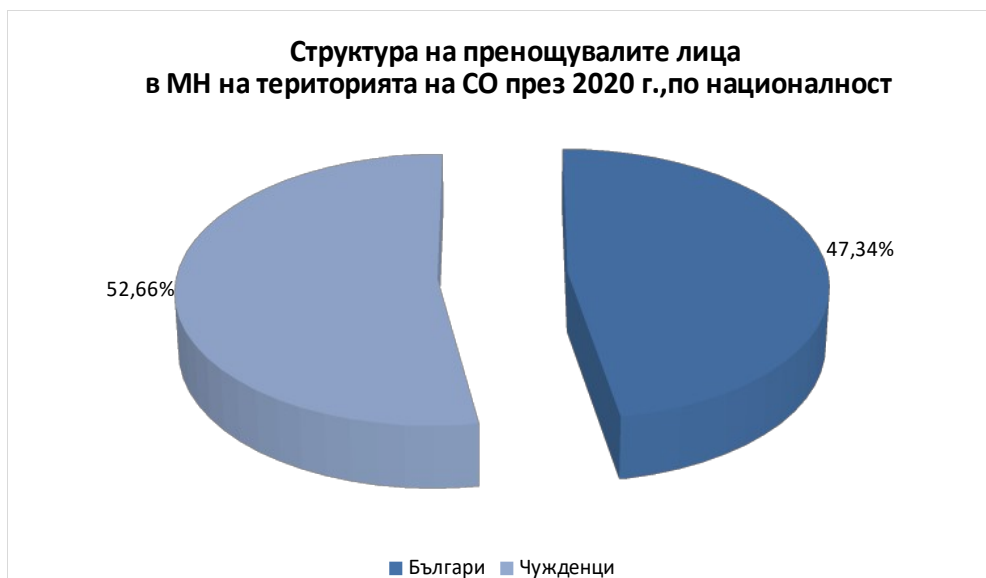
Спад на пренощуващите лица се регистрира както при чуждестранните гости - общ брой 222 163 души и спад от 71,8 %, така и при българите, чийто брой в сравнение с 2019 г. намалява с 46,77 % до 199 226 пренощували лица.



Източник: НСИ

Съществена разлика в темповете на спад при българите и при чуждестранните гости водят до значителни изменения в структурата на пренощуващите лица по националност. През 2019 г. чужденците са съставлявали около 68 % от всички гости в местата за настаняване, но пандемията почти „изравнява“ дяловете и структурата за 2020 г. е значително по-балансирана – 52,66 % от гостите са чужденци и 47,34 % са българи.

⁴ Статистиката на НСИ обхваща местата за настаняване с 10 и повече легла.



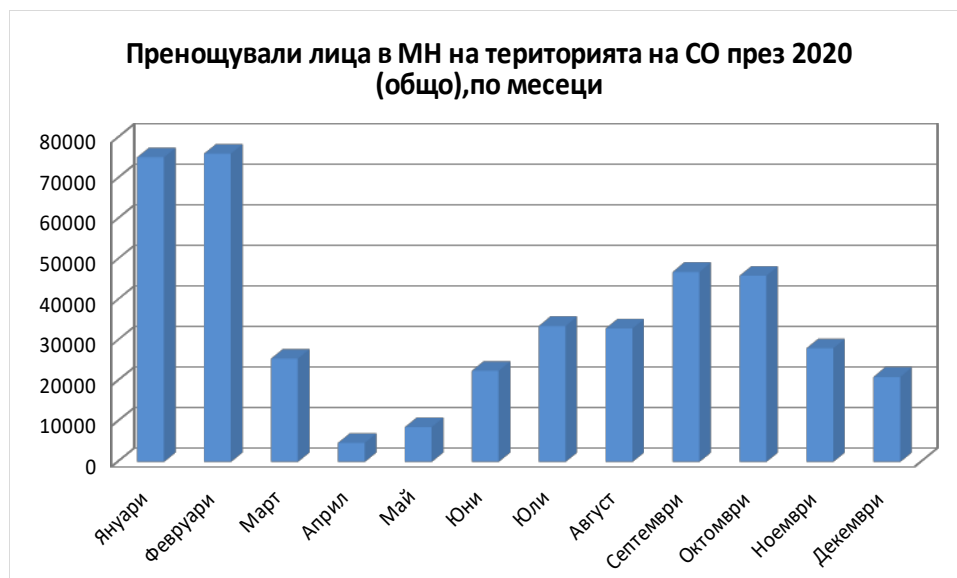
Източник: НСИ

Разпределението на пренощуващите лица като общ брой по месеци през 2020 г. е неравномерно и отразява хода на пандемията. След обичайните като брой пренощували лица месеци януари и февруари следва огромен спад с началото на пандемията и въведения локдаун през март и особено през април и май, които са месеците с най-нисък брой пренощували лица в рамките на годината. Летните месеци се свързват с плахо възстановяване в броя на гостите, за да последва нов спад през ноември и декември.

Брой пренощували лица през 2020 г., по месеци			
	Българи	Чужденци	Общо
Януари	29171	46002	75173
Февруари	31113	44939	76052
Март	10438	15053	25491
Април	2269	2416	4685
Май	4827	3749	8576
Юни	12772	9723	22495
Юли	18916	14635	33551
Август	17203	15697	32900
Септември	25789	21116	46905
Октомври	22436	23542	45978
Ноември	13251	14798	28049
Декември	11041	9953	20994
ОБЩО	199226	221623	420849

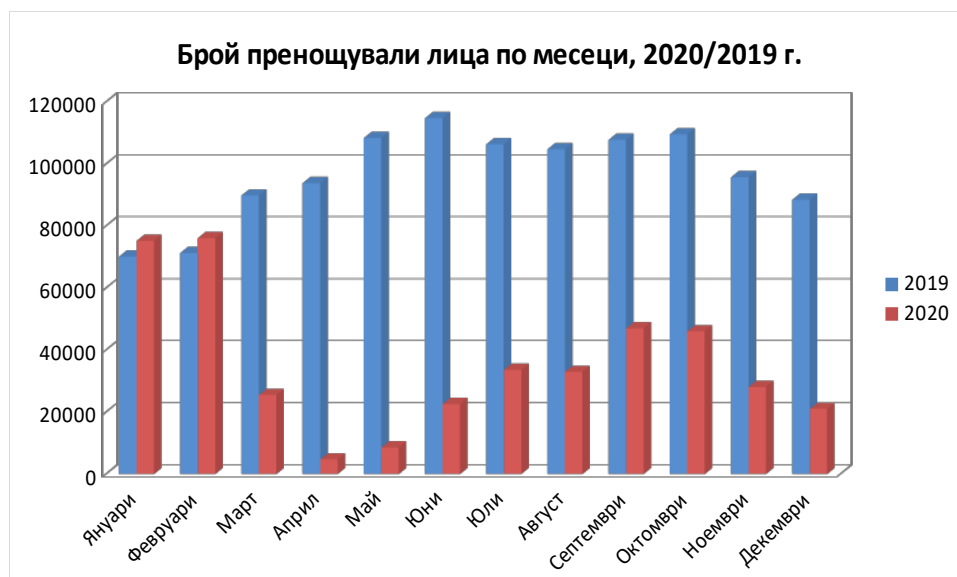
Източник: НСИ

На месечна база най-голям брой пренощували лица са регистрирани през месеците януари и февруари – съответно 75 173 и 76 052 души, които преди пандемията по принцип отчитат най-ниски данни в годишен план. При средномесечна стойност от 35 071 пренощували лица, единствените други месеци, които нахвърлят средното ниво, са септември и октомври.



Източник: НСИ

Сравнението с предходната 2019 г. по месеци предлага нови детайли по отношение годишното разпределение на пренощуващите лица. Януари и февруари стартират с ръст спрямо 2019 г., съответно 7,3 и 6,7 %, като остават и единствените месеци с повишение на гостите. За пандемичните месеци (март – декември) най-голям спад се отбелязва през април (95 %) и май (92 %), а за обичайният върхов месец юни, намалението е с 80 %. В месеците с най-голям брой регистрирани гости след началото на пандемията – септември и октомври, се отчитат съответно 56,5% и 58% по-малко пренощували лица.

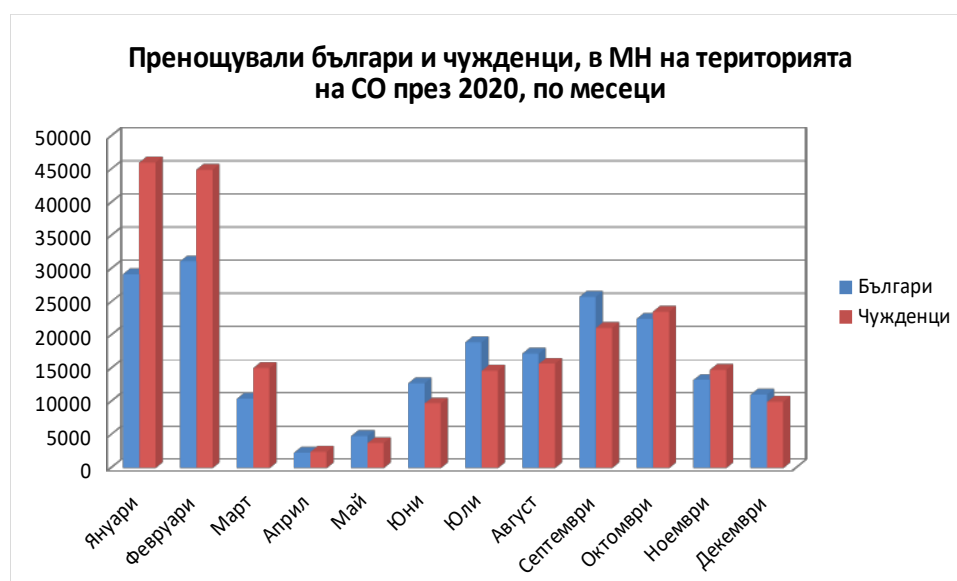


Източник: НСИ

Разпределението на пренощуващите лица по месеци при българите и при чуждите гости не показва значими различия – броят на регистрираните гости от двата сегмента е балансиран през месеците март-декември и предимството на чужденците в общия брой пренощували лица се дължи изцяло на първите 2 месеца от годината. Този баланс не е характерен за София, където досега, на годишна и месечна база, чуждите гости винаги са имали преимущество, и се дължи на ограниченията за международните пътувания.

В рамките на годината най-много чужди гости са приети през януари (46 002 души), а български граждани – през февруари (31 113 души). За месеците след началото на пандемията пикът в броя на

пребиваващите лица и при българите, и при чужденците е през септември и октомври, а най-ниски – през април и май. По този начин върховите стойности на месечна база се изместват в сравнение с 2019 г., когато са били съответно през юни (за чужденците) и през декември (за българите).



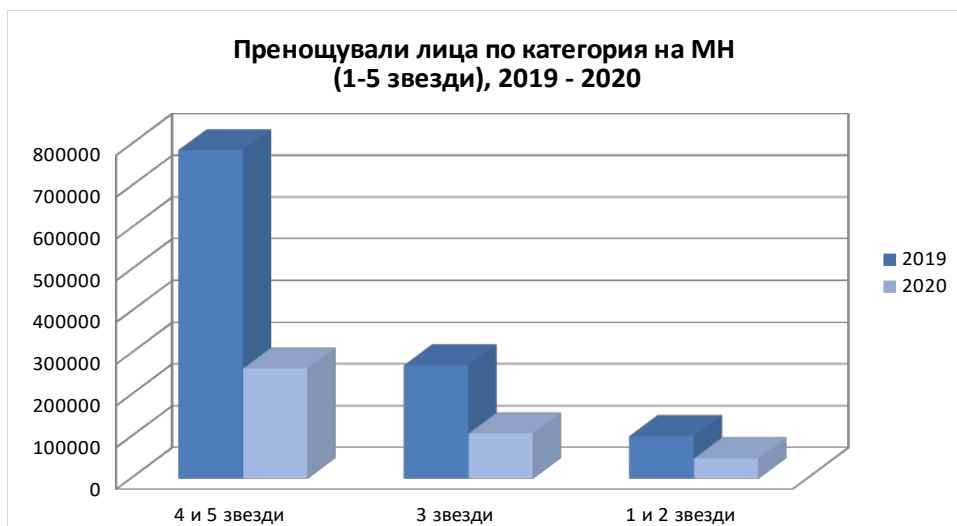
Източник: НСИ

В разпределението на пребиваващите лица според категорията на местата за настаняване се наблюдава най-осезаем спад при висококатегорийните обекти, които са посрещнали общо с 522 785 гости по-малко (- 66,43 %) в сравнение с 2019 г. При обектите с категория 3 звезди намалението е с 60,18 %, а най-малко – при нискокатегорийните обекти с 1 и 2 звезди (-52,27 %).

Интересна динамика се наблюдава при отделните сегменти. При гостите от страната е налице съпоставим спад като относителни стойности за всички категории обекти – 46-49 %, като в абсолютни стойности най-много гости губят местата за настаняване с 4 и 5 звезди – 73 913 лица. За разлика от тях, при чужденците намалението е най-голямо при обектите с 3 звезди – почти 75 %. Все пак в абсолютен размер най-много са намалели пребиваващите чужденци в местата за настаняване с 4 и 5 звезди – 522 785 души по-малко в сравнение с 2019 г.

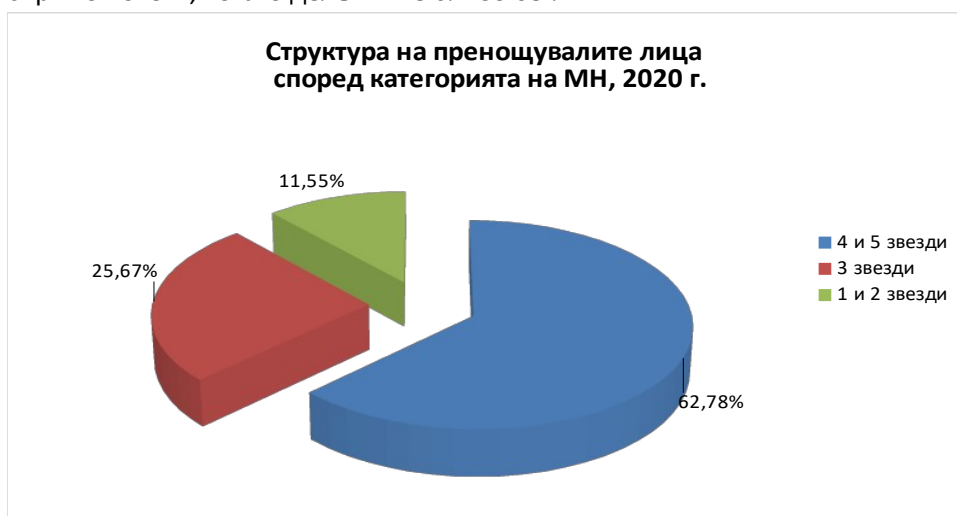
Пренощували лица по категория на местата за настаняване, 2019 - 2020 г.									
Категория	2019			2020			Изменение '20/'19 (%)		
	Българи	Чужденци	Общо	Българи	Чужденци	Общо	Българ и	Чужденци	Общо
4 и 5 звезди	159586	627400	786986	85673	178528	264201	-46.32	-71.54	-66.43
3 звезди	138636	132712	271348	74720	33324	108044	-46.10	-74.89	-60.18
1 и 2 звезди	76053	25775	101828	38883	9771	48604	-48.87	-62.09	-52.27
Общо	374275	785887	1160162	199276	221623	420849	-46.76	-71.80	-63.72

Източник: НСИ



Източник: НСИ

Въпреки пандемията, в структурата на пренощувалите лица според категорията на местата за настаняване, се запазват предпочитанията към обектите в средния и особено във високия категориен пояс – 88,45 % от всички пренощували лица са ползвали обекти с категория 3-5 звезди. Гостите, нощували в места за настаняване с 4 и 5 звезди, имат най-голям дял – 62,78 %, въпреки известен спад спрямо 2019 г., когато делът им е близо 68 %.



Източник: НСИ

РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ

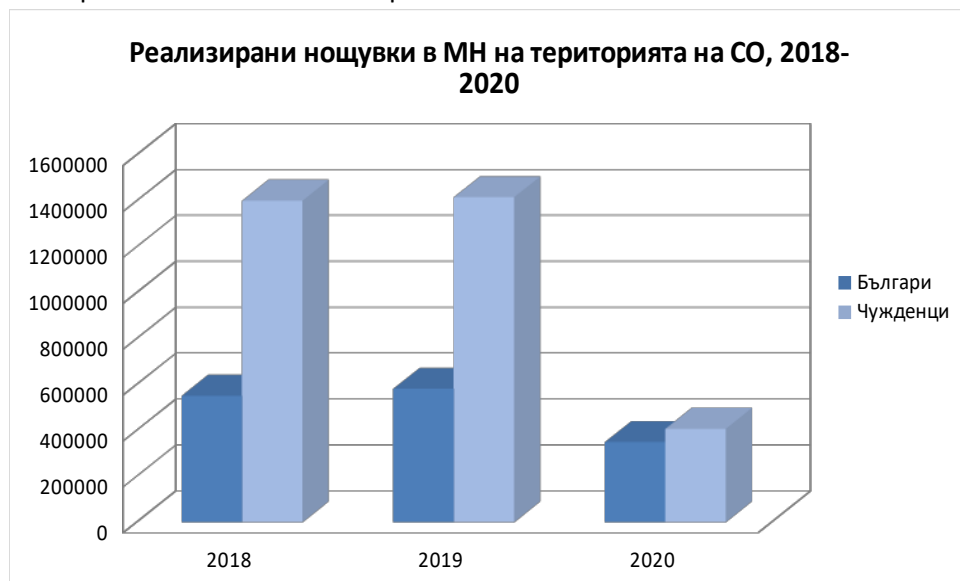
Общият брой реализирани нощувки в местата за настаняване на територията на СО през 2020 г. възлиза на 756 011 нощувки⁵, което представлява намаление с 62,12 % в сравнение с 2019 г. По този начин пандемията от Covid-19 прекъсва възходящата тенденция в броя на реализираните нощувки от последните години.

⁵ Информацията в този раздел е на НСИ и обхваща всички категоризирани и функционирали през отчетния период места за настаняване с 10 и повече легла - хотели, къмпинги и други места за краткосрочно настаняване (туристически и вилни селища, хижи, частни квартири и апартаменти, почивни станции, ваканционни бунгала, къщи за гости и др.).

Националност	2018		2019		2020		Изменение 20/19
	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял	
Българи	551224	28.23	581563	29.10	348934	46.15	-40.00
Чужденци	1401590	71.77	1416592	70.90	407077	53.85	-71.26
Общо:	1952814	100	1998155	100.00	756011	100.00	-62.16

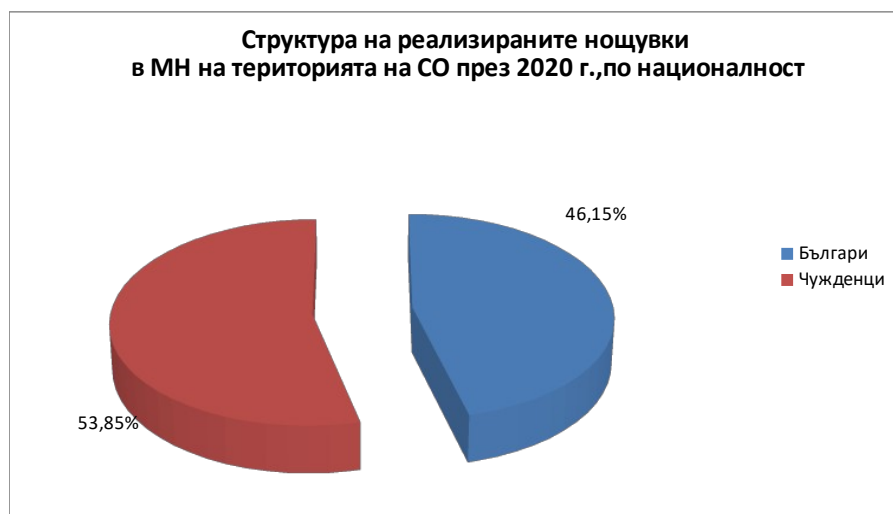
Източник: НСИ

Спадът през 2020 г. засяга нощувките, реализирани и от двата сегмента – българи и чужденци. Чуждестранните гости реализират 407 077 нощувки или със 71,26 % по-малко от предходната година. Намалението при българските гости е по-малко, но все пак значително – 40 %, с което нощувките от българи възлизат на 384 934 броя.



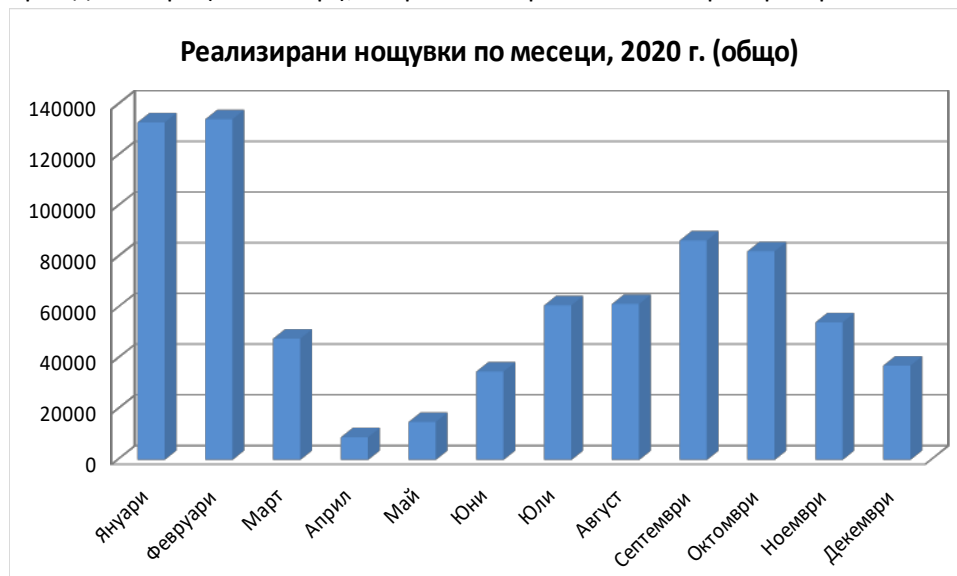
Източник: НСИ

В структурно отношение се запазва тенденцията чужденците да генерират повече нощувки, но съотношението е значително променено. Делът на нощувките от чужденци е 53,85% от общия брой нощувки (при 70,9% за 2019 г.), докато нощувките от българи се увеличават като дял до 46,15%.



Източник: НСИ

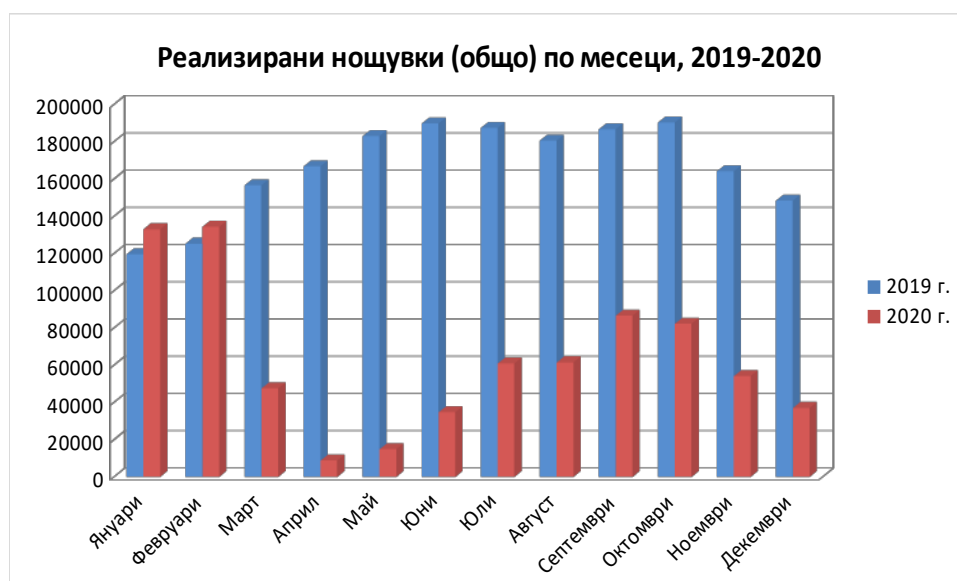
Разпределението на реализираните нощувки по месеци през 2020 г. е сходно на разпределението при броя на пренощуващите лица и показва „изненадващ“ пик през януари и февруари, когато са реализирани съответно 133 023 и 134 257 нощувки, последван от дълбок спад през април, с едва 8 926 нощувки и май с 14 944 нощувки. Втори, по-малък пик, се оформя през септември, което е и месецът с най-голям брой нощувки (86 534 бр.) след началото на пандемията, последван от втори значителен спад през декември (37 099 бр.), свързан с втората вълна на разпространение на вируса.



Източник: НСИ

Сравнението на разпределението на нощувките по месеци през 2020 г. с предходната 2019 г. потвърждава наблюденията при пренощуващите лица – годината започва с ръст на реализираните нощувки, съответно с 11,21 % за януари и 7,22 % за февруари, след което пандемията провокира спад през останалите месеци от годината. В сравнение с 2019 г. най-голям е спадът през април (-94,65 %) и май

(-91,83 %). Въпреки известно възстановяване в хода на годината дори и през месец септември, когато са налице най-много нощувки, техният брой е с 53,66 % по-малко от същия месец на 2019 г.



Източник: НСИ

Разпределението на нощувките по месеци разкрива различна динамика в хода на годината при българите и чужденците. Нощувките от чужденци преобладават значително в периода преди пандемията (януари-февруари) и отчасти март, като януари е месецът с най-голям брой реализирани нощувки от чужденци – 86 621 бр. След началото на пандемията върховата стойност е за октомври – 44 216 нощувки или почти два пъти по-малко, в сравнение с януари.

Българите реализират повече нощувки в сравнение с чужденците в началните месеци на пандемията (април-септември) и в месеците с изявени вълни на вируса (декември). За отбелязване е, че през септември – месецът с най-много нощувки от българи след разпространението на COVID 19, е налице съпоставим брой нощувки (45 671 бр.) в сравнение с месеците преди пандемията 46 402 бр. през януари и 50 266 бр. през февруари.

Реализирани нощувки по месеци, 2020 г.			
Месец	Българ	и Чужденци	Общо
Януари	46402	86621	133023
Февруари	50266	83991	134257
Март	18403	29272	47675
Април	5241	3685	8926
Май	9838	5106	14944
Юни	20500	14260	34760
Юли	36775	24132	60907
Август	33505	28006	61511
Септември	45671	40863	86534
Октомври	38064	44216	82280
Ноември	25364	28731	54095
Декември	18905	18194	37099
ОБЩО	581563	1416592	1998155

Източник: НСИ



Източник: НСИ

Разпределението на реализираните нощувки според категорията на обектите показва слаби специфики, най-вече в размера на реализирания спад спрямо 2019 г.

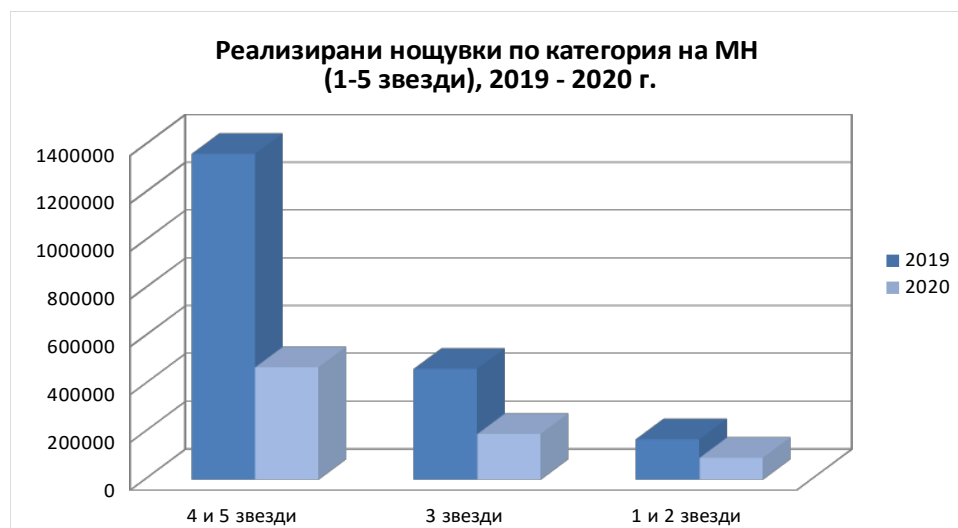
При българите се наблюдава относително равномерен отлив в нощувките, като всички категорийни пояси генерират 36-43 % по-малко нощувки. Като абсолютна стойност най-голям е спадът при обекти с 3 звезди, където нощувките са намалели с 93 328.

При гостите от чужбина е налице спад от около 72 % на нощувките в обектите с категория 3-5 звезди. На този фон при нискокатегорийните обекти размерът на намалението е относително по-малък, но и при тях спадът достига 59 %.

Реализирани нощувки по категория на местата за настаняване, 2019 - 2020 г.									
Категория	2019			2020			Изменение '20/'19 (%)		
	Българ и	Чужденци	Общо	Българ и	Чужденци	Общо	Българ и	Чужденци	Общо
4 и 5 звезди	241931	1122135	1364066	153769	317932	471701	-36.44	-71.67	-65.42
3 звезди	214758	249847	464605	121430	70888	192318	-43.46	-71.63	-58.61
1 и 2 звезди	124874	44610	169484	73735	18257	91992	-40.95	-59.07	-45.72
Общо	581563	1416592	1998155	348934	407077	756011	-40.00	-71.26	-62.16

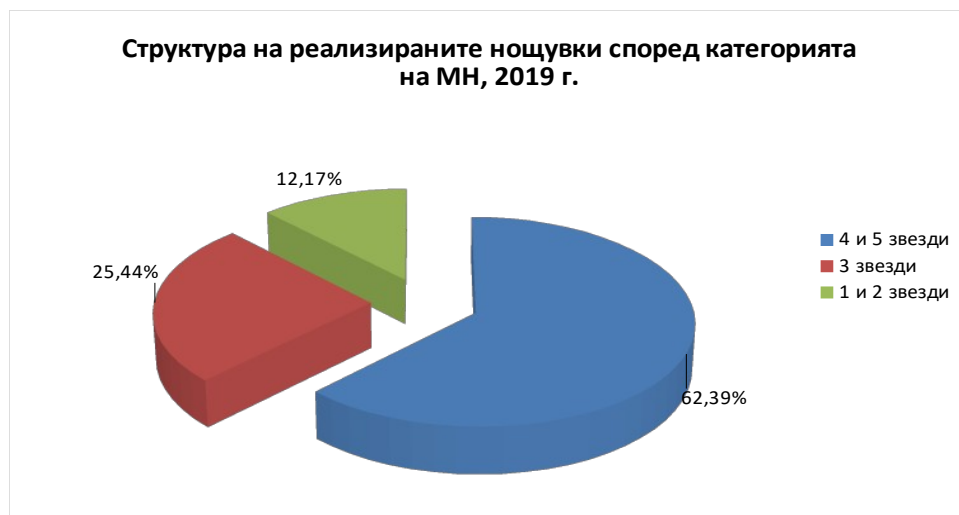
Източник: НСИ

Като цяло най-потърпевши от пандемията са обектите с категория 4-5 звезди, в които са реализирани 892 365 нощувки по-малко в сравнение с 2019 г. или е налице спад с 65 %.



Източник: НСИ

Структурата на реализираните нощувки според категорията на местата за настаняване е сходна на тази през 2019 г., като известни промени настъпват в резултат на различните темпове на спад при отделните категории обекти. Продължават да преобладават нощувките, реализирани в обекти в средния и високия категоричен пояс – 88,37 % от всички нощувки са реализирани в обекти 3-5 звезди (при 91,52 % през 2019 г.). Въпреки спада от 6 пункта, отново е най-значителен делът на нощувките в места за настаняване с 4 и 5 звезди, които съставляват над 62 % от всички нощувки. Като дял нарастват най-вече нощувките в обекти 1 и 2 звезди – от 8,48 % на 12,17 %.



Източник: НСИ

ПРИХОДИ ОТ ТУРИСТИЧЕСКИ ДАНЪК ЗА 2020 Г.

По данни на Дирекция "Общински приходи" при Столична община, събраната сума от туристически данък през 2020 г. е 963 961 лв., като в тази сума попадат както дължим данък за 2020 г., така и неизплатени задължения от предходни периоди. Спадът спрямо 2019 г., когато внесеният данък е 2 212 552 лв., надхвърля 56 %.

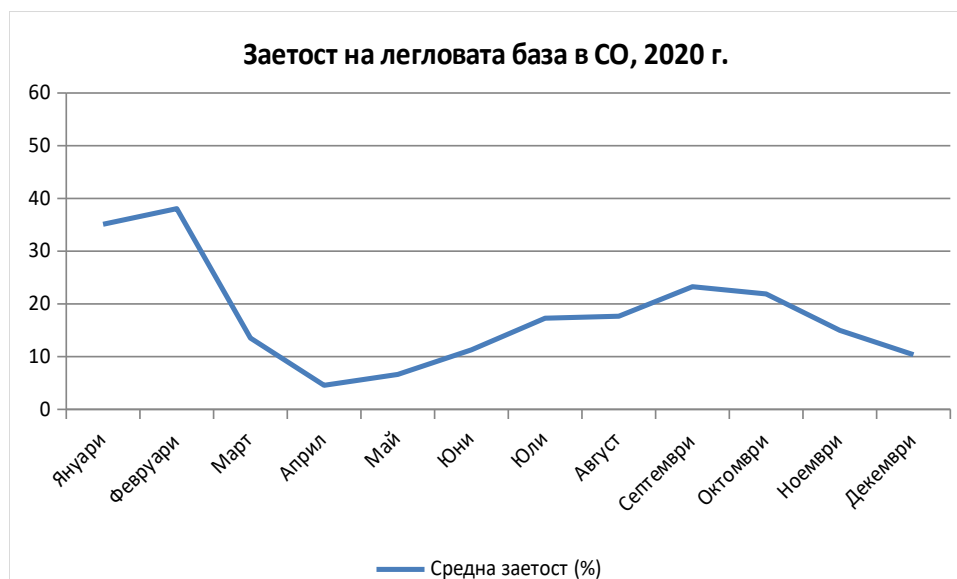
ЗАЕТОСТ НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА

Средногодишната заетост на легловата база в София през 2020 г. намалява значително и от 44,95 % през 2019 г. спада 18,99 %. Изменението на средната заетост по месеци в рамките на 2020 г. съответства на общата тенденция за основните показатели на търсенето. Началните месеци (януари и февруари) започват с ръст на средната месечна заетост спрямо предходната година, след което, с обявяването на извънредното положение и въвеждането на ограниченията за пътуване и функциониране на туристическите обекти, заетостта се срива до едва 4,56 % през април и 6,62 % през май. По-късно в течение на годината се наблюдава известно възстановяване, но дори и в месеца с най-висока заетост – септември (23,26%) тя остава над 2 пъти по-ниска от същия период на 2019 г.

Средна заетост по месеци, 2019-2020 г. (в %)		
Месец	2019	2020
Януари	32	35.1
Февруари	36.87	38.06
Март	41.51	13.52
Април	45.61	4.56
Май	48.04	6.62
Юни	51.46	11.29
Юли	49.27	17.28
Август	47.42	17.66
Септември	50.88	23.26
Октомври	50.48	21.89
Ноември	45.41	14.98

Декември	39.72	10.36
Средногодишно	44.95	18.99

Източник: НСИ



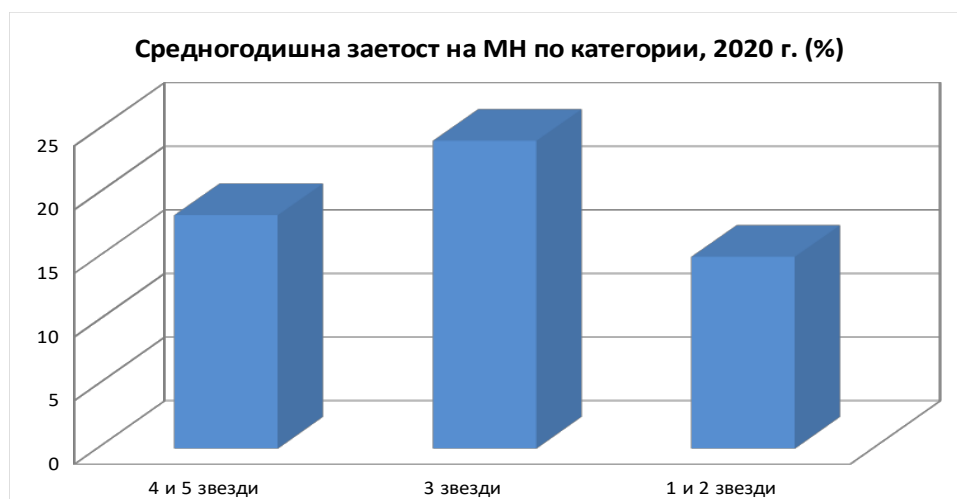
Източник: НСИ

По отношение на категорията на местата за настаняване се наблюдава свиване на разликата в средната заетост между отделните категорийни нива и ако през 2019 г. нискостепенните обекти (1-2 звезди) са били със средна заетост над 2 пъти по-ниска от останалите категории, то през 2020 г. тя е съпоставима с тези на местата за настаняване с 4 и 5 звезди – съответно 15,05 % за 1 и 2 звезди и 18,32 % за 4 и 5 звезди. През 2020 г. най-висока е била заетостта на обектите с категория 3 звезди – 24,15 %.

Средногодишна заетост на МН по категория, 2020 г.

Категория	Брой	Реализирани	Средна заетост (%)
	легладен.	нощувки	
4 и 5 звезди	2574290	471701	18.32
3 звезди	796245	192318	24.15
1 и 2 звезди	611347	91992	15.05
Средногодишно	3981882	756011	18.99

Източник: НСИ



Източник: НСИ

ПОЗИЦИЯ НА СОФИЯ В ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ

Като типично градска дестинация София е сред най-силно засегнатите дестинации в рамките на страната и през 2020 г. губи от част от своите позиции в националната туристическа индустрия.

По отношение на предлагането 2020 г. се свързва с минимално увеличение на дела на София. Според данните на НСИ в столицата са функционирали 3,95 % от местата за настаняване в страната, които са оперирали с 4,76 % от легловата база на България при съответно 3,5% и 3,7% през 2019 г. Въпреки че делът на пренощуващите лица в София от общо пренощуващите в страната спада от 14,17% на 10,46 %, той все още изпреварва значително делът на предлагането. Делът на пренощуващите чужденци се запазва съизмерим с предходната година и е 18,85 %, докато при дела на пренощуващите българи се регистрира спад с 2 пункта и за 2020 г. той е 7 %.

Делът на реализираните нощувки от общия брой реализирани нощувки в страната е 6,32 % (при 7,36 % през 2019 г.) , в т.ч. 4.77% при нощувките от българи и 8,74 при чужденците.

Средната продължителност на престоя на туристите в София отбелязва минимален ръст на фона на минимален спад за страната - 1,8 нощувки за София и 2,97 нощувки за страната през 2020 г. при съответно 1,72 нощувки и 3,32 нощувки през 2019 г.

Спадът в реализираните нощувки се отразява негативно на ефективността и заетостта на легловата база, която за 2019 г. изпреварва средната за България, спада на 18,99 % при 25,16% за страната. Икономическите резултати на местата за настаняване в София също се влошават, но все пак остават над средното ниво за страната. Средният приход от нощувка в София е 78 лв. (при 54 лв. за страната), а средногодишният приход от 1 легло е 4 402лв. (при 2 292 лв. за страната).

Показател	2020		
	Общо за страната	София (столица)	Дял на София (%)
Брой обекти	3317	131	3.95
Брой легла	281666	13406	4.76
Легладенонощия	47573284	3981882	8.37
Брой реализирани нощувки - общо	11968483	756011	6.32
българи	7312194	348934	4.77
чужденци	4656289	407077	8.74
Брой пренощували лица - общо	4023763	420849	10.46
българи	2847984	199226	7.00
чужденци	1175779	221623	18.85
Среден престой	2.97	1.80	
Заетост (леглд.)	25.16	18.99	
Приходи от нощувки - общо	645544880	59008394	9.14
от българи	330027013	18454709	5.59
от чужденци	315517867	40553685	12.85
Среден приход от 1 нощувка - общо	54	78	
българи	45	53	
чужденци	68	100	
Среден приход от 1 лице	160	140	
българи	116	93	
чужденци	268	183	

ОСНОВНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПАЗАРИ

Възможностите за пътуване като цяло и в допълнение изискванията към пътуващите до/от България, които отделните национални правителства въвеждат за своите граждани в хода на 2020 г., нанасят известни промени по отношение на основните генериращи пазари за София. Традиционни и водещи пазари като Испания губят значително от своите позиции, а други – като Китай и Унгария, изпадат изобщо от ТОП 20 на пазарите. В същото време сред в класацията се появяват държави като Албания и Чехия, които до момента не са попадали сред водещите 20 пазара за София.

Най-много туристи през 2020 г. са пристигнали от Гърция и Германия, съответно 16 908 и 15 411 души⁶. Изненадващо като трети по важност пазар се оформя САЩ с почти 7 % от пренощуващите лица (13 857 души), а ТОП 5 се допълва от Италия и Израел.

ТОП 20 на чуждестранните пазари според броя на пренощуващите лица, 2020 г.

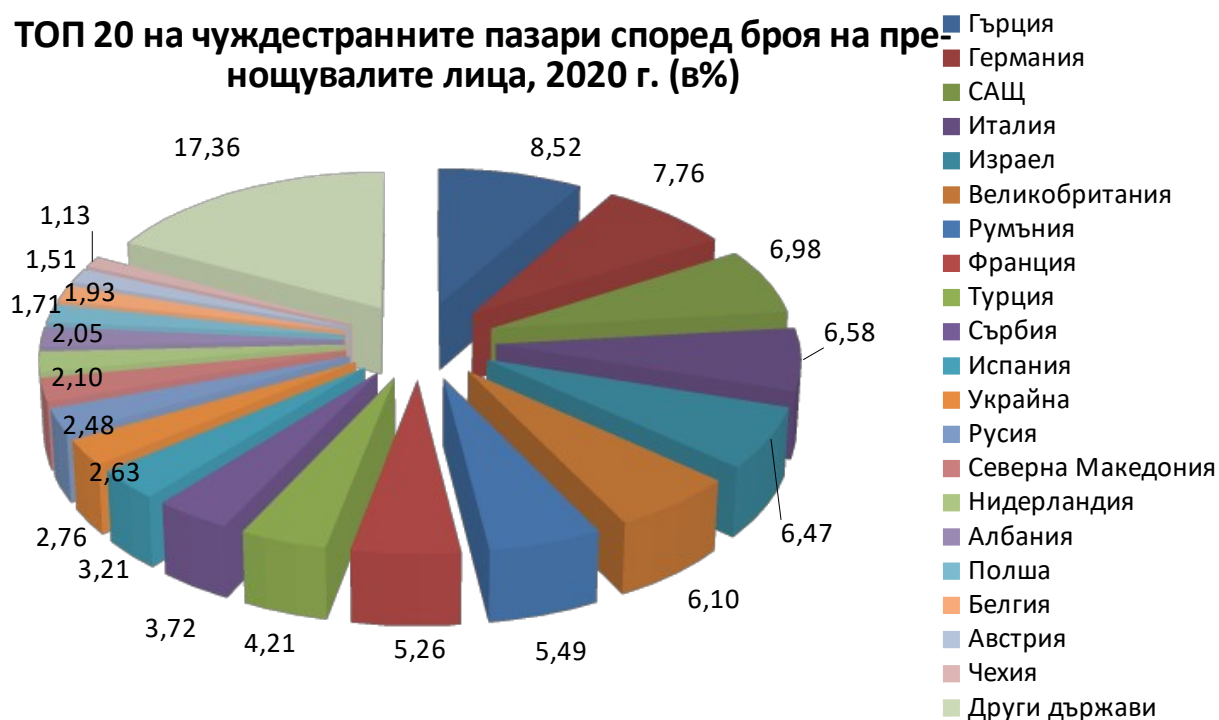
	Националност	2020	Дял(всички)
1	Гърция	16908	8.52
2	Германия	15411	7.76
3	САЩ	13857	6.98
4	Италия	13063	6.58
5	Израел	12839	6.47
6	Великобритания	12101	6.10
7	Румъния	10897	5.49
8	Франция	10450	5.26
9	Турция	8360	4.21
10	Сърбия	7386	3.72
11	Испания	6374	3.21
12	Украйна	5480	2.76
13	Русия	5222	2.63
14	Северна Македония	4923	2.48
15	Нидерландия	4167	2.10
16	Албания	4078	2.05
17	Полша	3836	1.93
18	Белгия	3403	1.71
19	Австрия	2996	1.51
20	Чехия	2251	1.13
21	Други държави	34458	17.36
	Общ брой:	198490	100.00

Източник: ЕСТИ

Структурата на международния туристически поток също търпи известни промени в посока дефрагментация на туристическите пазари. Страните от ТОП 20 осигуряват почти 83 % от всички туристи, а на водещите 10 от пазарите се дължат над 60 % от пренощуващите лица. Въпреки това продължава да няма изявен доминиращ пазар.

⁶ Настоящият раздел ползва статистически данни от ЕСТИ.

ТОП 20 на чуждестранните пазари според броя на пренощуващите лица, 2020 г. (в%)



Източник: ЕСТИ

Независимо от излизането на Великобритания от ЕС, страните от съюза остават водещ генериращ пазар за София и през 2020 г. осигуряват 104 323 туристи, което съставлява над половината (54,74%) от чуждестранните гости на столицата. В рамките на ЕС са налице значителни различия между отделните държави. Интересът към София се запазва по-висок на традиционни за България и София пазари като Германия, Италия и Франция и съседните държави (Гърция, Румъния), докато при прибалтийските републики и някои държави от Централна Европа (Словакия, Словения) и Скандинавието (Финландия) е силно ограничен.

Пренощували лица в София от страните-членки на ЕС, 2020 г. (брой)

Държава	2020
Австрия	2996
Белгия	3403
Германия	15411
Гърция	16908
Дания	1220
Естония	363
Ирландия	1526
Испания	6374
Италия	13063
Кипър	1033
Латвия	511
Литва	557
Люксембург	132
Малта	439
Нидерландия	4167
Полша	3836

Португалия	1168
Румъния	10897
Словакия	814
Словения	724
Унгария	1736
Финландия	613
Франция	10450
Хърватия	1675
Чехия	2251
Швеция	1551
	10432
Гости от ЕС:	3⁷
Дял от чуждите гости (%)	54.74

Източник: ЕСТИ

Предвид силните ограничения за междуконтиненталните пътувания по време на пандемията, при далечните пазари се наблюдават слаби резултати и те осигуряват едва 9,6 % (19 025 души) от пренощуващите чуждестранни лица в местата за настаняване на София. Сред далечните пазари се отличава САЩ – гостите от този пазар съставляват почти 73 % от туристите от далечните пазари и почти 7 % от всички чуждестранни гости на столицата.

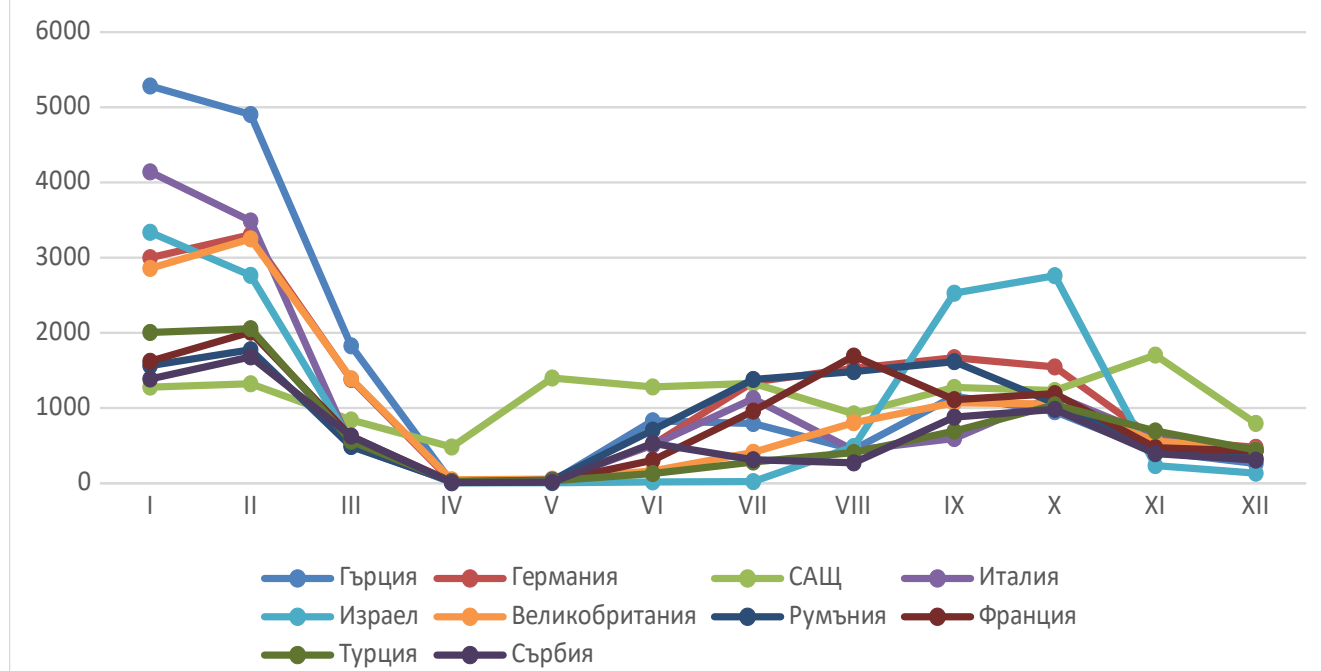
Пазар	2020
Австралия	756
Бразилия	613
Индия	816
Канада	787
Китай	1103
Съединени щати	13857
Япония	1093

Източник: ЕСТИ

Разпределението на пренощуващите лица в рамките на годината следва хода на пандемията. При броя на пренощуващите лица от водещите 10 пазара отчетливо се оформят два спада, свързани с двете вълни на разпространение на вируса през месеците април-май и ноември-декември. За отбелязване е относително по-високият брой гости от САЩ и при двете вълни, както и по-пълноценното възстановяване на туристопотока при пазар Израел в периода септември-октомври, когато почти са изравнени като стойности предпандемичните месеци януари и февруари.

⁷ В общия брой са включени и 505 гости, които са декларирани в ЕСТИ с държава на произход „Европейски съюз“

ТОП 10 чуждестранни пазари - пренощували лица по месеци, 2020 г.



Източник: ЕСТИ

Най-голям брой нощувки от чуждестранните пазари са реализирали гостите от САЩ – 36 071, с което значително изпреварват втория по обем на нощувките пазар – Израел (32 916 нощувки). Гостите от Германия и Италия са осъществили съответно 31 049 и 29 880 нощувки и заемат 3 и 4 място в ТОП 20 на страните според броя на нощувките. Гърция, която е номер 1 по броя на пренощуващите лица, е едва на 5-то място с 29 211 нощувки.

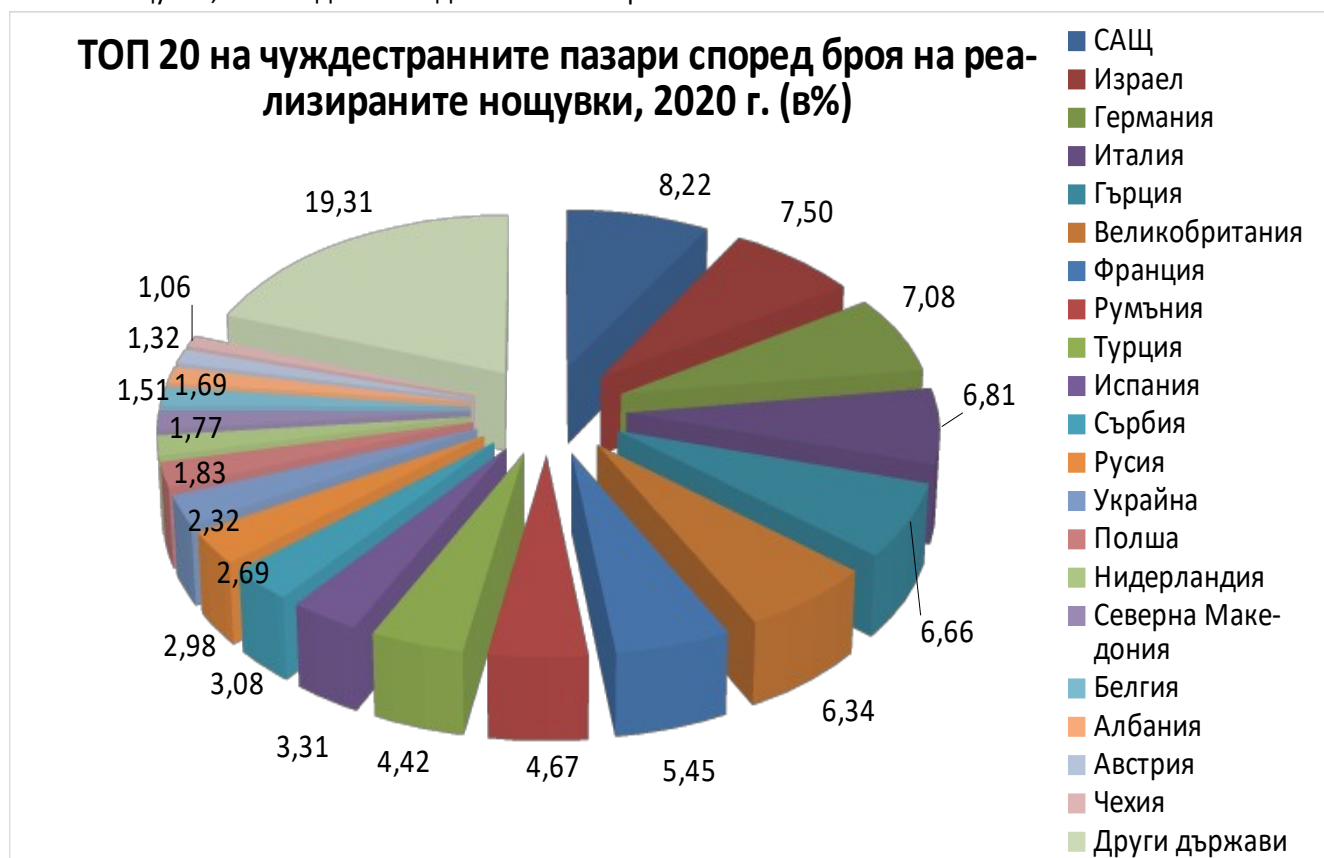
ТОП 20 на чуждестранните пазари по броя на реализираните нощувки, 2020 г.

	Националност	2020	Дял '20
1	САЩ	36071	8.22
2	Израел	32916	7.50
3	Германия	31049	7.08
4	Италия	29880	6.81
5	Гърция	29211	6.66
6	Великобритания	27805	6.34
7	Франция	23932	5.45
8	Румъния	20512	4.67
9	Турция	19404	4.42
10	Испания	14506	3.31
11	Сърбия	13521	3.08
12	Русия	13058	2.98
13	Украйна	11788	2.69
14	Полша	10174	2.32
15	Нидерландия	8048	1.83
16	Северна Македония	7779	1.77

17	Белгия	7405	1.69
18	Албания	6619	1.51
19	Австрия	5808	1.32
20	Чехия	4645	1.06
21	Други държави	84722	19.31
	Общ брой:	438853	100.00

Източник: ЕСТИ

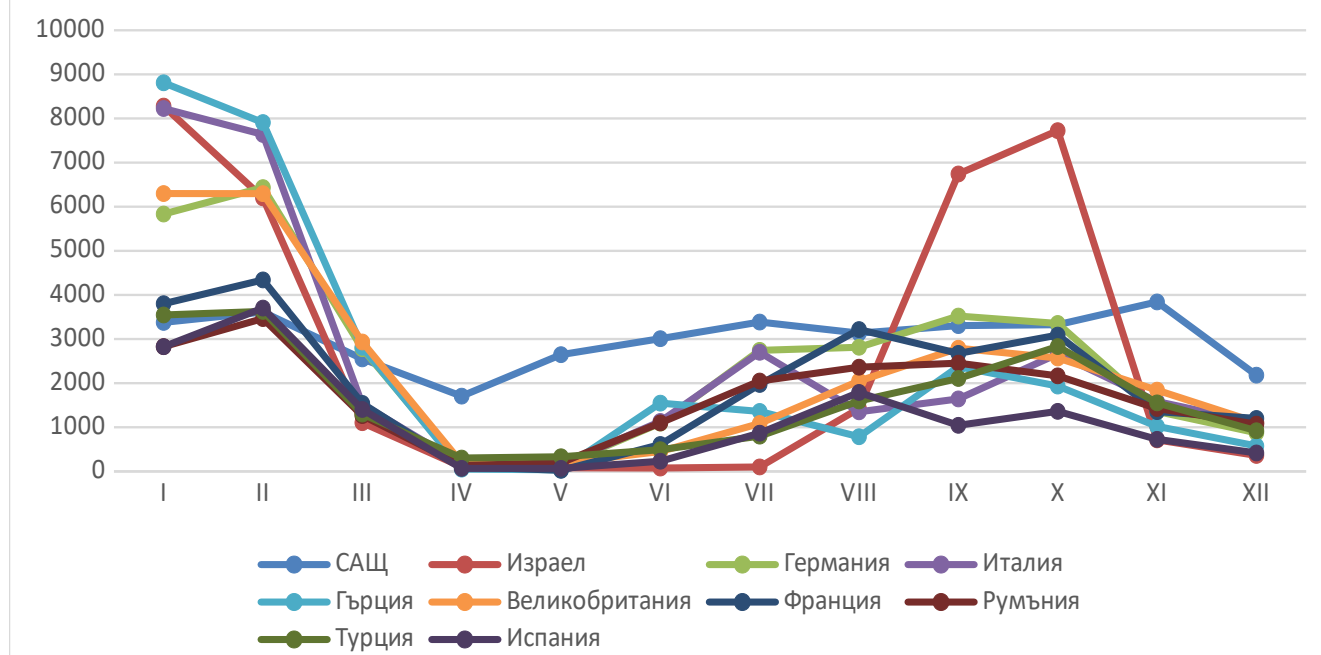
Структурата на реализираните нощувки според националността на гостите не показва ясно изразен, доминиращ пазар. В същото време са налице и някои признаци на окрупняване на традиционно фрагментираната структура на реализираните нощувки – страните от ТОП 20 са осъществили над 80 % от всички нощувки, като над 60 % се дължат на пазарите от ТОП 10.



Източник: ЕСТИ

Разпределението на реализираните нощувки по месеци допълва цялостната картина за 2020 г. И тук при пазарите от ТОП 10 се отчита сериозен спад през април-май, както и при втората вълна на пандемията през ноември и декември. Прави впечатление равномерното разпределение на нощувките при гостите от САЩ дори и в месеците на общ спад. За отбелязване са и по-високите стойности на реализираните нощувки на гостите от Израел през септември и октомври, които са втори пик в рамките на годината (след този през януари).

ТОП 10 на чуждестранните пазари - реализирани нощувки по месеци, 2020 г. (в хил.)



Източник: ЕСТИ

Един от малкото положителни ефекти от пандемията е удължаването на средната продължителност на престоя на чуждите туристи в София като през 2020 г. тя за първи път надхвърля 2 нощувки и според данните на ЕСТИ е била 2,21 нощувки. Сред пазарите от ТОП 20 най-голяма средна продължителност се наблюдава при гостите от Полша (2,65 нощувки), САЩ (2,6 нощувки) и Израел (2,56 нощувки), а най-ниска – при туристите от Северна Македония и Албания, съответно 1,58 и 1,6 нощувки.

Като цяло при гостите от съседните държави продължителността на престоя остава под средното ниво за София, при което единственото изключение са посетителите от Турция със среден престой от 2,32 нощувки. Сред останалите пазари е за отбелязване относително по-късият престой на туристи от водещ пазар като Германия – 2,01 нощувки, както по-дългият престой, който осъществяват гостите от Русия (2,5 нощувки).

ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ХРАНЕНЕ И РАЗВЛЕЧЕНИЕ

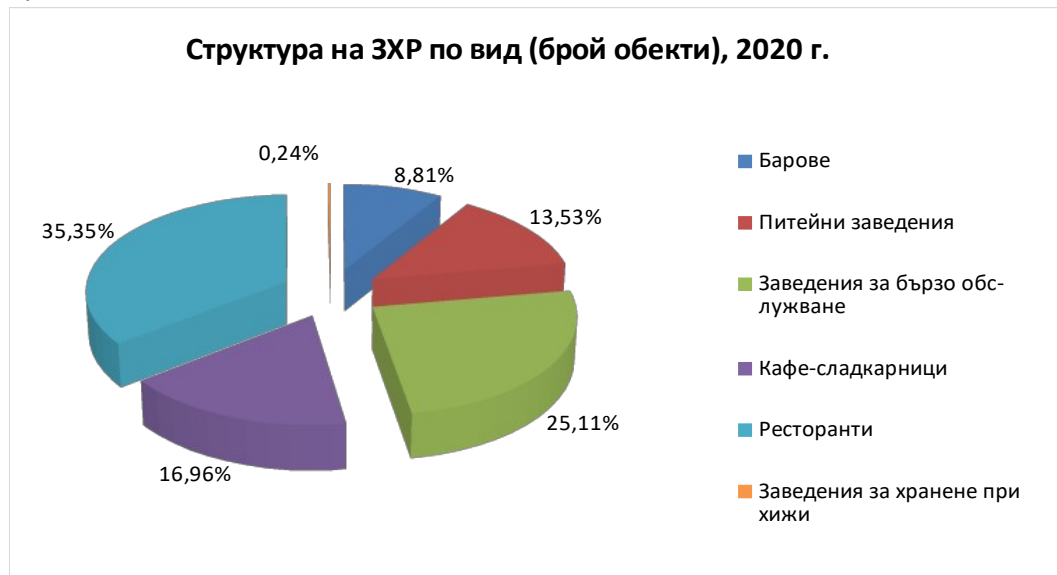
През 2020 г. на територията на Столична община са функционирали 2 883 заведения за хранене и развлечение, което е с 4,8 % по-малко в сравнение с 2019 г. Намалението в броя на обектите не се отразява на общия брой на местата, като функционирали заведения са разполагали с 234 003 места на закрито и открито (при 234 962 места за предходната година). На територията на столична община през 2019 г. са функционирали 3 027 заведения за хранене и развлечение, категоризирани от кмета или от министъра на туризма, които са разполагали с 234 962 места.

Вид	Брой ЗХР	Дял от всички ЗХР (%)	Места на закрито	Капацитет	
				Места на открито	Общо места

Барове	254	8.81	16055	4171	20226
Питейни заведения	390	13.53	11453	7689	19142
Заведения за бързо обслужване	724	25.11	27375	16170	43545
Кафе-сладкарници	489	16.96	14494	9335	23829
Ресторанти	1019	35.35	77604	49247	126851
Заведения за хранене при хижи ⁸	7	0.24	280	130	410
Общо	2883	100.00	147261	86742	234003

Източник: ОП "Туризм"

В структурата на ЗХР по вид с водещо значение продължават да са ресторантите. През 2020 г. се увеличават със 17 обекта до 1 019 ресторанта, а дялът им нараства до 35,35 % от всички ЗХР. Въпреки че регистрират свиване на дела си с 1 пункт, заведенията за бързо обслужване продължават да заемат второ място като брой обекти сред ЗХР - 724 обекта и дял от 25,11 %. През годината се отчита намаление при кафе-сладкарниците и питейните заведения и те са съответно 489 и 390, което им отрежда съпоставими дялове от 16,86 % и 13,53 %. Макар и броят на баровете да нараства с 31 обекта през годината, те все още имат значително по-нисък дял от 8,81 % от всички ЗХР.

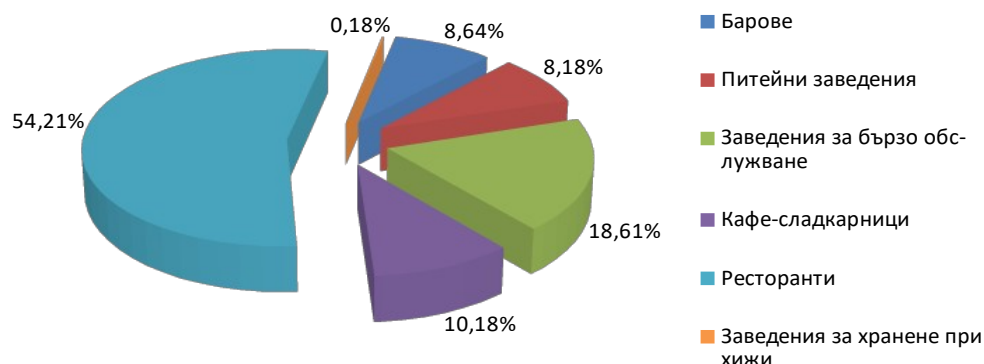


Източник: ОП "Туризм"

Делът на ресторантите е още по-сериозен по отношение на броя на местата, като над половината от наличните места в ЗХР са в ресторанти (54,21%). Със значително по-малък дял са заведенията за бързо обслужване - 18,61%. Въпреки разликите като брой обекти, по отношение на местата в тях баровете, кафе-сладкарниците и питейните заведения имат съпоставима тежест в порядъка на 8-10 %.

⁸ В т.ч. „туристическа столова“. „туристическа столова със сервитьорско обслужване“ и „туристически бюфет“

Структура на ЗХР по вид (брой места), 2020 г.



Източник: ОП "Туризм"

По отношение на категорията доминират ЗХР с една звезда, като в тази категория са 2 422 обекта или 84 % от всички ЗХР. През 2020 г. обаче единствено тази категория отбелязва спад на брой на обектите и местата в тях, докато във всички други категории се наблюдава увеличение. Най-сериозно е то при ЗХР с 4 звезди, чийто брой се удвоява до 54 обекта и ЗХР с 5 звезди, при които увеличението е от 16 на 26 обекта.

Категория	Брой ЗХР	Дял от всички ЗХР	Места закрито	Капацитет	
				Места откр.	Общо места
*****	26	0.90	2233	724	2957
****	54	1.87	4999	1633	6632
***	139	4.82	10721	4061	14782
**	235	8.15	20164	10673	30837
*	2422	84.01	108864	69521	178385
3 еделвайса	2	0.07	100	80	180
2 еделвайса	1	0.03	48	0	48
1 еделвайса	4	0.14	132	50	182
Общо	2883	100.00	147261	86742	234003

Източник: ОП "Туризм"

МУЗЕИ

Както всички доставчици на допълнителни туристически услуги и музеите страдат сериозно през 2020 г., като в значителни периоди от годината или работят с ограничен капацитет, или изобщо не са отворени за посещение. По данни на НСИ на територията на Столична община през 2020 г. са проследени посещенията в 18 музея и техният брой е 273 159, което представлява значителен спад в сравнение с 2019 г., когато посещенията са били 866 956 при същия брой музеи.

ОП „Туризм“ не разполага с цялостна информация по отношение на посетителския поток в музеите на територията на столицата. Статистиката на посещенията в различните музеи се осъществява по различни показатели, което затруднява събирането, обработването и обобщаването на информацията.

По данни, предоставени от отделни музеи, посетителите в тях през 2020 г. са надхвърлили 637 000 души.

Музей	Българи	Чужденци	Общо
Национален исторически музей, в т.ч.			
Национален исторически музей	14625	3296	17921
Боянска църква	7956	8221	16177
Регионален исторически музей - София, в т.ч.			
Регионален исторически музей - София	7802	3687	11489
Археологическо ниво на базилика „Св. София“	2841	4045	6886
Археологическа експозиция "Антична Сердика"	1325	690	2015
Триъгълна кула на Сердика	3984	162	4146
Археологически парк на Западна порта	614	21	635
Гробница Княз Александър I Батенберг	1899	460	2359
Национален военно-исторически музей - София	33708	4375	38083
Национален археологически институт с музей при БАН	2599	2671	5270
Национална галерия	41255	5719	46974
Национален политехнически музей	3429	71	3500
Национален природонаучен музей	21569	1675	23244
Национален етнографски музей	2349	724	3073
Национален антропологичен музей - БАН	1535	21	1556
Национален музей "Земята и хората"	14186	400	14586
Национален литературен музей			9249
Парк-музей "Врана"	65000	1500	66500
Зоологическа градина - София			278579
Музей на илюзиите	40100	4436	44536
Музей "Борис Христов"	1457	200	1657
Галерия "Сердика"	1649	51	1700
Музейко	35584	2100	37684
ОБЩО			637,819

Източник: ОП "Туризм"

Музеи и атракции в София - възрастова структура на посетителите, 2020				
	Деца до 18 г.	Студенти	Възрастни	Общо
Национален исторически музей, в т.ч.				
Национален исторически музей	5412	1756	10753	17921
Боянска църква	1647	1519	1301	16177
Регионален исторически музей - София*, в т.ч.				
РИМ (пл. "Бански")	1750	496	5556	7 802
Археологическо ниво на базилика „Св. София”	521	157	2163	2841
Археологическа експозиция "Антична Сердика"	329	124	872	1325
Триъгълна кула на Сердика	760	216	3008	3964
Археологически парк на Западна порта	99	29	486	614
Гробница Княз Александър I Батенберг	923		976	1899
Национален археологически институт с музей при БАН	1380		3890	5270
Национална галерия	8 455	13 153	25 366	46 974
Национален политехнически музей	1246	88	2166	3500
Национален етнографски музей	753	96	2224	3073
Национален антропологичен музей - БАН	747		809	1556
Национален музей "Земята и хората"	2635	660	2687	14586
Зоологическа градина - София**	88056	175986		264042
Музей на илюзиите	11959	8462	24115	44536
Музей "Борис Христов"	392	165	1100	1657
Галерия "Сердика"	85	425	1190	1700
Музейко	18779	909	17996	37684
Аквапарк "Възраждане"	14399	25190		39589

*Заб.: само за български посетители

**Заб.: без посетителите с групови билети

Съпоставката на посещенията с предходната година при всички основни музеи показва значителен спад в броя на посещенията, който достига до 87 % при Национален археологически институт с музей при БАН и 81 % при Националния исторически музей. Увеличение на гостите се отбелязва единствено при Националния антропологичен музей – БАН, но при много нисък абсолютен брой на гостите.

Музей	2019	2020	20/19
Национален исторически музей, в т.ч.			
Национален исторически музей	94045	17921	-80.94
Боянска църква	70650	16177	-77.10
Регионален исторически музей - София, в т.ч.			
Регионален исторически музей - София	40014	11489	-71.29
Археологическо ниво на базилика „Св. София”	34262	6886	-79.90

Триъгълната кула	6650	4146	-37.65
Национален военно-исторически музей - София	123478	38083	-69.16
Национален археологически институт с музей при БАН	41280	5270	-87.23
Национална галерия	164,250	46974	-71.40
Национален политехнически музей	13793	3500	-74.62
Национален природонаучен музей	61431	23244	-62.16
Национален етнографски музей	9659	3073	-68.19
Национален антропологичен музей - БАН	1,439	1556	8.13
Национален музей "Земята и хората"	72,792	14586	-79.96
Зоологическа градина - София	373,152	278579	-25.34
ОБЩО	1,106,895	471,484	-57.40

Източник: ОП "Туризм"

ЦЕНИ НА НЯКОИ СТОКИ И ТУРИСТИЧЕСКИ УСЛУГИ

В таблицата по-долу са представени цените на някои и стоки и туристически услуги в София в сравнение с цените в други европейски столици⁹. В сравнение с 2019 г. в София се покачват цените на повечето наблюдавани стоки и услуги като все още столицата е по-скоро на средно/под средно ценово ниво в съпоставка със сравнените дестинации.

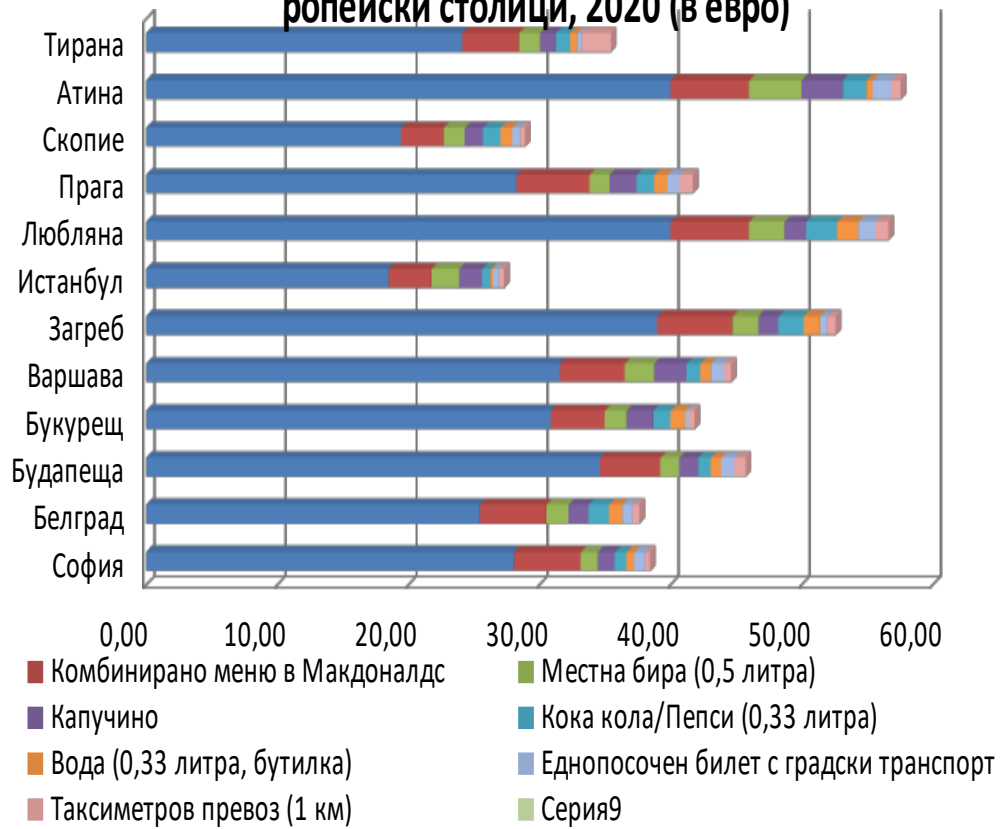
Средни цени на някои продукти и услуги в избрани европейски столици, 2020 (в евро)

	София	Белград	Будапеща	Букурещ	Варшава	Загреб	Истанбул	Любляна	Прага	Скопие	Атина	Тирана
Обяд/вечеря в обикновен ресторант - едно ястие	6.12	5.94	5.77	7.20	6.31	7.17	3.96	10.00	5.58	4.05	10.00	4.82
Обяд/вечеря за двама в обикновен ресторант - тристепенно меню	28.05	25.44	34.62	30.87	31.55	38.99	18.47	40.00	28.25	19.45	40.00	24.10
Комбинирано меню в Макдоналдс	5.10	5.09	4.62	4.12	4.96	5.75	3.30	6.00	5.58	3.24	6.00	4.34
Местна бира (0,5 литра)	1.30	1.70	1.44	1.65	2.25	1.97	2.11	2.70	1.51	1.62	4.00	1.61
Капучино	1.30	1.51	1.41	2.05	2.47	1.53	1.75	1.66	2.09	1.40	3.14	1.20
Кока кола/Пепси (0,33 литра)	0.88	1.56	0.99	1.31	1.05	1.91	0.61	2.35	1.32	1.32	1.80	1.09
Вода (0,33 литра, бутилка)	0.60	1.02	0.79	1.15	0.81	1.26	0.22	1.63	1.04	0.92	0.50	0.55
Еднопосочен билет с градски транспорт	0.82	0.76	1.01	0.29	0.99	0.53	0.46	1.30	0.89	0.57	1.40	0.32
Таксиметров превоз (1 км)	0.41	0.56	0.87	0.41	0.56	0.66	0.41	1.00	1.04	0.41	0.74	2.25

⁹ Източник: www.numbeo.com/cost-of-living/

Средни цени на някои продукти и услуги в избрани европейски столици, 2020 (в евро)

Град	Комбинирано меню в Макдоналдс	Местна бира (0,5 литра)	Капучино	Кока кола/Пепси (0,33 литра)	Вода (0,33 литра, бутилка)	Еднопосочен билет с градски транспорт	Таксиметров превоз (1 км)
Тирана	10,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Атина	6,00	3,00	2,00	1,00	0,50	0,50	0,50
Скопие	2,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Прага	5,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Любляна	6,00	2,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50
Истанбул	2,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Загреб	5,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50
Варшава	4,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Букурещ	4,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Будапеща	4,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Белград	4,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
София	4,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50



ИЗПОЛЗВАНА ТЕРМИНОЛОГИЯ

Апартаменти за гости са самостоятелни апартаменти в една жилищна сграда, предоставяни на туристи за нощувка.

Бекпекинг е форма на нискобюджетен туризъм, независимо от вида на пътуване и транспорт. Терминът „backpack” от английски в буквален превод означава раница, и се използва за туристи, носещи на гръб голяма туристическа раница или друг багаж, който се пренася лесно на големи разстояния за дълъг период от време; включва използване на обществен транспорт, евтино настаняване (най-често хостел или младежко общежитие) и по-голяма продължителност на престой в сравнение с традиционното ваканционно пътуване, свързано главно с разглеждане на забележителности. Практикува се предимно от млади хора, разполагащи с повече свободно време.

Бекпекър е турист, практикуващ „бекпекинг” туризъм.

Бунгало е място за настаняване, изградено от строителни конструкции за сезонна или целогодишна експлоатация, със санитарен възел, без задължително изискване за кухненски бокс.

Бар е заведение, в което се предлагат богат асортимент от алкохолни и безалкохолни напитки, коктейли, топли напитки, ядки, сладкарски и захарни изделия, ограничен асортимент кулинарна продукция.

Вила е масивна сграда с ниска етажност, притежаваща минимум: преддверие, хол, две спални, кухненски бокс, трапезария, санитарен възел, тераса и паркинг

Вилно селище е териториално обособена група от нискоетажни масивни вили с комплексна многофункционално изградена инженерна и туристическа инфраструктура, в която се предлагат основни и разнообразни допълнителни туристически услуги. Обособява се от най-малко 5 вили и има поне едно заведение за хранене и развлечения.

Заведения за бързо обслужване е заведение, в което се предлага ограничен типизиран асортимент от кулинарна продукция и/или готови пакетирани стоки, десерти, напитки - безалкохолни и алкохолни. Имат висока пропускателна способност. Самообслужването е основна форма на обслужване.

Заведения за хранене и развлечения са: ресторанти, заведения за бързо обслужване, питейни заведения, кафе-сладкарници и барове.

Кафе-сладкарница е заведение за допълнително хранене, в което се предлагат сладкарска продукция, сладоледи, тестени изделия, безалкохолни и алкохолни напитки.

Къмпинг е охраняван терен със съответната инфраструктура и с необходимите условия за пребиваване на туристи със собствена или наета палатка или каравана, както и за паркиране на автомобили и предлагане на туристически услуги. На територията на къмпинга могат да се разполагат бунгала, каравани (временно стационарно подвижно (колесно) място за настаняване без задължително изискване за кухненски бокс и санитарен възел), други места за настаняване, хранене и търговия.

Къща за гости е сграда с ниска етажност, в архитектурен стил, съответстващ на облика на селището и/или е обвързан с неговата история, която разполага с максимум 10 стаи за настаняване. Гостите ползват общи помещения като: всекидневна, обзаведена кухня, трапезария или място за хранене и място за отдих в двора. Обектът се стопанисва от домакини, които живеят в същата сграда или в съседство и се грижат за обслужването и изхранването (минимум закуска) на гостите в условия, близки до домашните.

Места за настаняване са хотели, мотели, апартаментни туристически комплекси, вилни селища, туристически комплекси, вили, семейни хотели, хостели, пансиони, почивни станции, стаи за гости, апартаменти за гости, къщи за гости, бунгала и къмпинги.

Международен посетител е лице, което посещава държава, извън обичайната за него среда за не повече от 12 последователни месеца с цел бизнес, удоволствие или други лични цели, които не

включват упражняването на дейност, за която получава възнаграждение. (Международни препоръки относно туристическата статистика (IRTS 2008))

Мотел е вид крайпътен хотел за пребиваване и обслужване на автотуристи, разположен извън населено място до активен транспортен възел или автомагистрала. Мотелът разполага поне с едно заведение за хранене и развлечения.

Пансион е сграда, в която настаняването обикновено е за по-продължителен период от време, обзаведено с най-необходимите мебелировка, съоръжения, съдове и прибори за ползване и самостоятелно обслужване.

Питейно заведение е заведение, в което се предлага богат асортимент от алкохолни и безалкохолни напитки и закуски към тях.

Почивна станция е самостоятелно място за настаняване с преобладаващи социални функции и с инфраструктура, предлагаща здравни, балнеоложки, спортни и други услуги.

Пътници са всички лица, извършващи придвижване между две или повече географски точки с различна цел и различна продължителност. (Международни препоръки относно туристическата статистика (IRTS 2008))

Ресторант е заведение, в които се предлагат кухненска и сладкарска продукция, алкохолни и безалкохолни напитки. Обслужването на клиентите е с квалифицирани сервитьори с използване на специални форми на сервиране.

Стаи за гости – до 5 стаи - самостоятелни или в апартаменти, в една сграда, предоставяни на туристи за нощувка.

Семеен хотел е сграда в архитектурен стил, съответстващ на облика на селището и/или обвързан с историята му, с капацитет от 5 до 20 стаи за настаняване на туристи, в която се извършва хотелиерска дейност. Обектът се стопанисва от домакини или от нает персонал, които предоставят персонално обслужване на гостите. Семейният хотел има поне едно заведение за хранене и развлечения.

Средна заетост на настанителната база е произведен показател, отразяващ степента на използваемост на наличния настанителен капацитет в МН.

Туризмът - Туризмът е социален, културен и икономически феномен, свързан с движение на хора към места извън обичайното им място на пребиваване за лични или професионални цели. (Международни препоръки относно туристическата статистика (IRTS 2008))

Турист е лице, което посещава дестинация извън обичайното му местоживее за период, по-кратък от една година, с цел отпих, спорт, лечебни процедури, бизнес, посещения на роднини и приятели, поклонничество, участие в културно, конгресно, конферентно или друга туристическа цел. Туристът може да осъществи посещението в рамките на денонощието без нощувка (еднодневен турист) или с престой обичайно над 24 часа, който включва поне една нощувка в посетената дестинация(пренощува турист).

Туристическа дестинация е регламентирана съвкупност от икономически, социални и културно-екологични дейности, осъществявани в туристически обекти с реални граници, с цел създаване, реализация и потребление на стоки и услуги, формиращи атрактивността на туристическия продукт (пакет) с устойчива конкурентоспособност и ефективност.

Туристическа хижа е масивна сграда, предназначена за краткотраен отпих на туристи, в която се предлагат основни и допълнителни туристически услуги. Обзаведена и оборудвана с найнеобходимата мебелировка, съоръжения, съдове и прибори за ползване и самостоятелно обслужване на туристи. Предлага туристическа, краеведска, екологическа и друга информация.

Туристическо селище е самостоятелна териториално обособена група от места за настаняване, с изградена обща инженерна и туристическа инфраструктура, където се предлагат основни и разнообразни допълнителни туристически услуги. Обособява се от най-малко 5 места за настаняване и има поне едно заведение за хранене и развлечения.

Хостел е сграда за ниско бюджетно настаняване, която е функционално обособена като общежитие със самостоятелни стаи и/или общи спални помещения – мъжки, женски и/или смесени. Споделено се ползват санитарен възел, всекидневна, обзаведена кухня с трапезария.

Хотел е общодостъпна сграда или сгради, функционално свързани, с минимум 15 стаи за настаняване, в която се предлагат основни и допълнителни туристически услуги, свързани с пребиваването на туристите. За хотели, изградени преди 1 юни 2003 г., и за хотели в населени места или в части от тях с историческо, археологическо, етнографско или архитектурно значение се допуска броят на стаите да е по-малък с 20 на сто. Хотелът разполага поне с едно заведение за хранене и развлечения.